Ўзбекистон овози

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

● № 245 (21.111) 1991 йил 19 декабрь пайшанба ●

Баҳоси 8 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН— ТУРКИЯ

ХАЛҚЛАРИМИЗ ДЎСТЛИГИ ҚАДИМИЙ

И. ҚАРИМОВ
Ўзбекистон Президенти:
«Биз ўз йўлимизни танладик ва ундан қайтмаймиз. Биз Туркия билан мустаҳкам ҳамкорликда ана шу йўлдан бораверамиз».

С. ДЕМИРЭЛ
Туркия бош вазири:
«Биз Ўзбекистон мустақиллиги тўғрисидаги хабарни қувонч билан кутиб олдик. Биз Тошкентда ўз консулхонамизни очамиз»,

ТУРКИЯГА ТАШРИФ— МАТБУОТ КЎЗГУСИДА

Туркия рўзномалари Президент И. А. Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси ҳукумат делегациясининг ташрифини кенг кўламда шарҳламоқдалар.

Етакчи рўзномаларнинг бири — «Миллиёт» рўзномаси ташриф бошланганлиги тўғрисидаги хабарга «Биз Ўзбекистонни тан оламиз» деб сарлавҳа қўйди ва уни катта ҳарфлар билан босиб чиқарди. «Миллиёт» рўзномаси Ўзбекистон Президентининг Президент Т. Ўзол ва Бош вазири С. Демирэл билан учрашувда айтган гапларини қуйидагича шарҳлайди: «Ислом Каримов Ўзбекистон бозор иқтисодиётига ўтаётганини таъкидлаб, унинг Республикаси Туркиянинг бу соҳадаги тажрибасидан фойдаланишини ҳам айтди». Рўзнома И. А. Каримовнинг ташриф бошланган дастлабки кунда айтган: «Бугунги кун тарихий кун ҳисобланади» деган сўзларини алоҳида ажратиб кўрсатади.

«Миллиёт» рўзномасининг фикрига қараганда, Туркия мустақил Ўзбекистонни тан олиш тўғрисидаги илтимосга ижобий муносабатда бўлган. Рўзнома С. Демирэлнинг: «Биз Ўзбекистон мустақиллиги тўғрисидаги хабарни қувонч билан кутиб олдик. Биз Тошкентда ўз консулхонамизни очамиз», деган сўзларини келтиради.

«Ташқи сиёсатдаги муҳим қадам» — «Сабоҳ» рўзномаси 16 декабрь куни Анқарада бўлиб ўтган Туркия вазирлар кенгаши мажлиси якунларига шундай баҳо берган. Мажлисда Озарбайжон, Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон, ўз мустақиллигини эълон қилган барча республикаларни расмий равишда тан олиш тўғрисида қарор қабул қилинган.

Рўзнома Ўзбекистон Президентининг С. Демирэл билан учрашувда айтган сўзларини келтиради: «Биз ўз йўлимизни танладик ва ундан қайтмаймиз. Биз Туркия билан мустаҳкам ҳамкорликда ана шу йўлдан бораверамиз».

Йўлдош алоқаси ёрдамида бутун дунёга ўз эшиттиришларини тарқатувчи «ТТТ — Интернасиональ» кечки ахборот программаси 16 декабрь куни Президент И. А. Каримовни Эсонбўға аэропортида расмий кутиб олиш маросимини кўрсатди.

Туркиядаги энг катта рўзномаларнинг бири — «Ҳуррият» рўзномаси Ўзбекистон Президентининг қуйидаги сўзларини келтиради: «Мустақиллик йўли бу — кўплаб оғир синовлар орқали ўтиладиган йўлдир. Биз буни биламиз. Ўзбекистон мустақиллиги тўғрисида қарор қабул қилганимиздан сўнг олдимизда тўртта йўл пайдо бўлди. Биз Туркия йўлини танладик».

* * *

«Америка овози» ўзининг 17 декабрь кечқурун ўзбек тилидаги эшиттиришида Истанбулдаги Туркистон жамоасининг вакили Аҳмад Андижоний билан Ўзбекистон делегациясининг Туркияга ташрифи тўғрисида қилган суҳбатини эшиттирди.

Сиз — Туркистон жамоасининг Истанбулдаги раиси сифатида Ўзбекистон делегациясининг Туркияга расмий ташрифи тўғрисида бизни хабардор қила оласизми?

— Президент И. А. Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон делегацияси Анқарага келди ва уни Туркия Президенти Турғут Ўзол самимий кутиб олди. Аэропортда учрашув чоғида Президент Турғут Ўзол нутқ сўзлади ва Ўзбекистон Республикасининг мустақил деб эълон қилинганини юқори баҳолади ҳамда маъқуллади, унга ҳар томонлама ёрдам кўрсатишга тайёр эканлигини айтди.

Президент Каримов ўз навбатида кейинги ўн йил ичида иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда Туркия эришган ютуқларни юқори баҳолади ва эндигина мустақиллик йўлига кирган Ўзбекистон Туркия тажрибасидан фойдаланиб, унга эргашишини айтди.

Шундан кейин Президент Каримов Туркия бош вазири Демирэл билан учрашди. Демирэл Туркия Вазирлар Маҳкамасининг Совет Иттифоқи Республикалари, шу жумладан Ўзбекистоннинг мустақиллигини тан олишга қарор қилганлигини айтди.

— Ташриф чоғида икки давлат ўртасида қандай битимлар ва шартномалар имзоланади?

— Бешта битим тайёрлаб қўйилган. Уларнинг бири маданий алоқаларни ривожлантириш, иккинчиси иккала жумҳуриятда консулхоналар очиш, учинчиси ҳар томонлама иқтисодий алоқаларни ривожлантириш, тўртинчиси, Тошкент, Анқара ва Истанбул ўртасида ҳаво йўлларини очиш тўғрисидаги битимлар бўлиб, ниҳоят, бешинчиси икки давлат ўртасида дўстлик тўғрисидаги декларациядир. Ана шу бешта битим режалаштирилган барча учрашувлар ва музокаралар тугаганидан сўнг, делегация жўнаб кетадиган кун — 19 декабрда имзоланади.

— Туркистон жамоаси Ўзбекистон делегациясининг расмий ташрифи чоғида қандай ишлар олиб боряпти?

— Бизга Президент Каримовнинг Туркияда яшаётган туркистонликлар билан учрашиш нияти борлигини айтишди. Бу ҳақда бизга Ўзбекистон делегациясининг аъзолари айтишди. Улар билан мен кеча Туркистон жамоасининг раиси сифатида суҳбатлашган эдим. Бугун улар Измирда туришибди. Эртага кечқурун зиёфат бериш ниятидамиз. Бу Ўзбекистон делегациясининг хорижда яшаётган туркистонликлар билан дастлабки расмий учрашуви бўлса керак, деб ўйлайман.

— Кейинги вақтда Туркия билан Ўзбекистон ўртасида юзага келган муносабатларга қандай баҳо берасиз?

— Туркия турк тилида сўзлашувчи барча халқларга, жумладан Ўрта Осиё республикаларидаги халқларга жуда ҳурмат билан қарайди. Туркия раҳбарияти уларга қизиқиш билдирмоқда. Энди ҳамма гап шундаки, ана шу қизиқиш ўзаро бўлиши, имзоланган ҳужжатлар қоғозда қолиб кетмай, тезда рўёбга чиқарилиши муҳимдир.

(Матбуот ва радио хабарлари асосида тайёрланди — ЎзТАГ).

БИР ЧИНОРНИНГ ИККИ ШОХИ

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» УЧУН РАСУЛ РАҲМОНОВ ИСТАНБУЛДАН ХАБАР БЕРАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошлиқ расмий делегациянинг Туркияга тарихий ташрифи ниҳоясига етмоқда. Мен, аввало, биз Ўзбекистон вакиллари қаерга бормайлик Туркия раҳбарлари, айниқса турк халқининг иззат-икромига сазовор бўлаётганимизни таъкидлашни истардим.

Туркия Жумҳурияти Президенти Турғут Ўзол, бош вазир Сулаймон Демирэл жаноблар билан суҳбатларда, Измир, Истанбул шаҳарлари маъмурияти, университетлар жамоаси ва туркиялик ишбилармонлар, савдо-саноат доиралари билан учрашувларда турк биродарларимизнинг ўзбек халқига меҳр-муҳаббатини ҳис қилдик. Бу меҳр-муҳаббат Туркиянинг турли шаҳарларида истиқомат қилаётган ватандошларимиз дил сўзларида ҳам ўз ифодасини топди. Айниқса Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг шарқона одат билан қўй сўйиб, Туркия ва СССР байроғи қаторида Ўзбекистон туғини ҳилпиратиб кутиб олиниши бизларни тўлқинлантириб юборди.

Биз Туркияда юрган кезларимиз Анқара телевидениесида Туркия Вазирлар Маҳкамаси қарори эълон қилинди. Мазкур қарорда Туркия собиқ Совет Иттифоқининг мустақиллик эълон қилган барча республикаларини суверен давлат сифатида тан олиши таъкидланди. Туркия ҳукуматининг расмий вакили тан олинган ҳамма республикаларда, шу жумладан Ўзбекистонда ҳам консулхоналар очилади, кейинчалик улар дипломатия ваколатхоналарига айлантирилади, деб айтди.

Бу қувончли хабарни эшитиб, туркиялик журналист Маҳмуд Гўчернинг Тошкентда айтган гаплари ёдимга тушди.

— Ўзбек биродарларим мени йиғлатди, — деган эди «Ўзбекистон овози» рўзномаси жамоасининг меҳмони бўлган Маҳмуд Гўчер.

— Нега! Қандай қилиб?

— Тошкентга келганимизда илиқ кутиб олган ўзбек биродарларим: Туркия Озарбайжон республикасини тан олди. Ўзбеклар билан турклар биродар-ку, ахир. Туркия Ўзбекистонни қачон тан олади? деб сўрашди. Бу гап менга жуда ҳам таъсир қилди. Ўзбек биродарларимнинг гапи менга таъначдек туюлди. Мен уларга ҳам айтдим, сизга ҳам айтаман: Туркия Ўзбекистонни тан олади. Шундай кун келади, иншооллоҳ, — деган эди ўшанда Маҳмуд Гўчер.

Мана шундай кун келди. Туркия Ўзбекистон республикасини мустақил давлат сифатида тан олажагини эълон қилди. Бизлар Туркия диёридамиз. Республикамиз Президенти Ислом Каримов Туркия раҳбарлари билан мамлакатларимиз ўртасида дўстона алоқалар ва ҳамкорликни кенгайтириш ҳақида музокаралар олиб боряпти, шартномалар имзоланмоқда.

Туркия диёрида олиб борилган музокаралар ва иқтисодий, илмий, маданий, оммавий ахборот воситалари соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида имзоланаётган шартномалар бир чинорнинг икки шоҳи бўлган ўзбек ва турк халқлари илдизининг янада мустаҳкам томир ёйишига хизмат қилгусидир.

ЎЗБЕКИСТОН ДЕЛЕГАЦИЯСИ ИЗМИРДА

АНҚАРА, 18 декабрь. (ЎзТАГ махсус мухбири — ТАСС). Туркияга расмий ташриф буюрган Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов сешанба куни Измирга келди, деб хабар қилди Анатолия ахборот бошқармаси. Сафарда Туркия давлат вазири Шариф Эржон унга ҳамроҳлик қилмоқда.

Ўзбекистон давлатининг бошлиғи журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб, Туркиянинг Ўзбекистонни тан олишга қарор қилганлиги тарихий воқеа бўлганини айтди ва турк халқлари ўртасида мустаҳкам ҳамкорлик зарурлигини таъкидлади. У Самарқанд, Бухоро билан Измир ўртасида биродарлик алоқалари ўрнатишни таклиф қилди.

Измирда Ўзбекистон делегацияси «Опель» автомобиллари ишлаб чиқарадиган заводга борди ва корхона иши билан танишди. Делегация шу куни Истанбулга келди.

Душанба куни Анқарада Ўзбекистон делегацияси билан Туркия раҳбарлари ўртасида бўлган музокараларда томонлар сиёсий ҳужжатни имзолаш тўғрисида келишиб олишди. Иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисида икки томонлама шартнома тузишга, маданий ва консуллик битимларини имзолашга, икки жумҳурият оммавий ахборот воситалари вакиллари ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга қарор қилинди. Туркия банк тизимини вужудга келтиришда, бозор иқтисодиётига ўтишда, майда ва ўрта корхоналар тузишда, шунингдек маориф соҳасида Ўзбекистонга ёрдам беради. Ўзбекистон Президенти жумҳуриятимиз ўзининг иқтисодий ривожланишида Туркия тажрибасига таянишини айтди.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТАДБИРКОРЛИК» ТЎҒРИСИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БАЪЗИ ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ ЎЗГАРТИРИШ ВА АЙРИМЛАРИ ЎЗ КУЧИНИ ЙЎҚОТГАН ДЕБ ҲИСОБЛАШ ҲАҚИДА

«Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик» тўғрисидаги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон Республикасининг қуйидаги қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритилсин:

1) Ўзбекистон Республикасининг 1963 йил 23 мартдаги Қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг гражданлик кодексида (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ведомостлари, 1963 йил, № 9, 30-модда):

а) 96-модданинг учинчи хат бошиси чиқариб ташлансин;

б) ўн иккинчи боб ва 118-модданинг номидан «шахсий» деган сўз чиқариб ташлансин;

в) 118-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Фуқаролар мулкида уларнинг ишлаб чиқариш-хўжалик, моддий ва маданий эҳтиёжларини қондиришга мўлжалланган мол-мулк бўлиши мумкин. Фуқаронинг мол-мулкидан фойда ёки шахсий даромад олишга қаратилган тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун фойдаланиши мумкин»;

г) 386-модда «шунингдек бошқа фуқаролар меҳнатини ёллаб қўлланиш» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

д) 474-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Фуқаролар ўзларининг шахсий маиший ва ишлаб чиқариш-хўжалик эҳтиёжларини қондириш учун биргалашиб фаолият кўрсатиш ҳақида ўзаро ва юридик шахслар билан шартнома тузишлари мумкин».

2) Ўзбекистон Республикасининг 1971 йил 17 декабрдаги Қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг меҳнат қонунлари кодексига (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1971 йил, № 34, 322-модда):

а) 18-модда қуйидаги мазмунда бўлган иккинчи ва учинчи қисмлар билан тўлдирилсин:

«Фуқаро (бир гуруҳ фуқаролар) тадбиркорликни амалга ошириш учун ихтиёрий асосларда бошқа фуқаролар меҳнатидан ёллаш йўли билан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

Тадбиркор ёлланиб ишлаётган ходимлар билан Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ меҳнат шартномалари битимлари тузиши шарт;

б) 20-модданинг биринчи қисмидаги «корхона, муассаса, ташкилотда» деган сўзлар «давлат муассасаси, ташкилотида» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

в) 52-модданинг иккинчи қисмидаги «корхона, муассаса, ташкилот» деган сўзлар «давлат корхонаси, муассасаси, ташкилоти» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

Ушбу модда қуйидаги мазмунда бўлган учинчи қисм билан тўлдирилсин:

«Жамоа мулкига асосланган корхонада ишлайдиган ходимнинг иш вақти мулкдор томонидан белгиланади. Тадбиркорликка асосланган корхоналарда ёлланиб ишлайдиган ходимларнинг иш вақти томонларнинг келишуви билан белгиланади»;

г) 92-модда «ишчи ёки хизматчининг» деган сўзлардан кейин «шунингдек тадбиркорда ёлланиб ишлаётган шахснинг» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

д) 94-модданинг биринчи қисми «тадбиркорда ёлланиб ишлаётган кишининг иш ҳақи миқдори томонларнинг келишуви билан белгиланади» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

з) Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг 1989 йил 27 сентябрдаги «Ўзбекистон Республикаси территориясида кооператив ва якка тартибдаги меҳнат фаолиятининг баъзи турларини тақиқлаш тўғрисида»ги фармонининг (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ведомостлари, 1989 йил, № 25, 376-модда) якка тартибдаги меҳнат фаолиятига доир қисми ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1991 йил 20 ноябрь

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ КОМИТЕТИДА

17 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитетининг навбатдаги мажлиси бўлди. Уни комитет раиси Ғ. З. Заҳритдинов олиб борди.

Мажлисда республика транспорти тармоғи тизимларидаги ҳал этилиши лозим бўлган айрим муаммолар тўғрисидаги масала кўриб чиқилди, Ўзбекистон Республикаси «Автомобиль йўллари тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг сўнги таҳрири янги варианти ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

Мажлисда ушбу ҳужжатда республика автомобиль йўллари таърифи, вазифалари, ҳуқуқий муносабатлари тўғри акс эттирилганлиги таъкидланди. Мазкур қонун лойиҳасининг ҳар иккала матни ушбу қонун лойиҳаси учун асос деб қабул қилиниши ва иккала лойиҳа холис эксперт гуруҳи томонидан кўриб чиқилиб, матбуотда эълон қилинадиган матн аниқланиши кераклиги айтиб ўтилди.

Мажлисда «Алоқа тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси ҳам муҳокама этилди. Муҳокама чоғида мазкур ҳужжат Ўзбекистон мустақил республика деб эълон қилинган ҳозирги вақтда алоқа соҳасида хорижий давлатлар билан ҳамкорлик ўрнатиш ва уни ривожлантиришда муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Билдирилган таклиф ва қўшимчалар, истак ва мулоҳазаларни ҳисобга олиб, мазкур қонун лойиҳасини матбуотда эълон қилиш учун Олий Кенгаш раёсатидан сўрашга келишиб олинди.

Комитет аъзолари «Ўзбекистон Республикасида транспорт воситалари ва бошқа ўзиюрар механизмлар эгаларининг давлат мажбурий суғуртаси орқали жавобгарлигини ошириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳасини муҳокама қилишга киришдилар. Ушбу қонун лойиҳаси бўйича бир қанча таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Уларни ҳисобга олиб, қонун лойиҳаси устида иш олиб боришни давом эттиришга қарор қилинди.

Мажлисда комитетнинг 1992 йилги иш режаси хусусидаги ахборот ҳам тингланди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

ХАЙРЛИ ИШГА 4 МИЛЛИОН

Маълумки, сўнгги йилларда наркотик моддаларни истеъмол қилиш анча кенг тарқалди.

Бу ҳол гиёҳвандлик, наркотик моддаларни тайёрлаш, сотиб олиш ва сотиш орқали бойлик орттиришга қарши кенг миқёсда кураш олиб боришни тақозо қилмоқда. Шу мақсадда гиёҳвандлик ва наркобизнесга қарши кураш билан шуғулланувчи «Инсон», деб номланган уюшма тузилганлиги ва рўйхатга олинганлиги ҳақида рўзномамизда хабар берган эдик.

Уюшма фаолиятини йўлга қўйиш учун анчагина маблағ зарурлиги аён. Шуни назарда тутиб, жамиятимиздаги иллатга қарши курашга ҳисса қўшишга аҳд қилган корхоналар хайрли иш учун маблағ ажратишмоқда. Куни кеча «Совпластитал» қўшма корхонаси уюшманинг банкдаги счётига 4 миллион сўм ажратди.

Қ. РИХСИЕВ.

● **БУХОРОДАги** «Меъмор» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси халқ ҳунармандчилиги анъаналарини қайтадан тиклашга, уларни замонавий архитектура ютуқлари асосида уйғунлаштиришга ҳаракат қилишяпти.

Эндиликда бу ерда истеъмол буюмлари ва бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилмоқда. Жумладан, кулолчилик цехида турли шаклдаги ғишт ҳамда қадимий обидаларни қайта таъмирлашда ишлатиладиган нақшинкор буюмлар тайёрланяпти.

СУРАТДА: усталардан З. Исматов, М. Исматов ва А. Олимовлар иш устида.

В. МОЛГАЧЕВ олган сурат.

29 декабрь—Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ва Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш куни

ПРЕЗИДЕНТЛИККА НОМЗОДЛАРНИНГ ДАСТУРЛАРИ

● **ТОШКЕНТ** олий ўқув юртлари — техника дорифунуни, жисмоний тарбия, рус тили илмгоҳлари, қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш муҳандислари илмгоҳи, бошқа олий ўқув юртларининг талабалари, Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг партия клубида ўтказилган учрашувда қатнашдилар. Мунозараларнинг асосий мавзуси — Ўзбекистон президентлигига номзодлар Ислом Каримов ва Муҳаммад Солиҳнинг дастурлари бўлди.

Талабаларни ХДПнинг муаммоларнинг катта доираси — Республикамизнинг иқтисодий мустақиллигидан маиший ва савдо хизматида тартиб ўрнатишгача бўлган масалаларга доир принципал йўли қизиқтирди.

Кўплаб хилма-хил фикрлар билдирилди, лекин ёшлар бир нарсада ягона фикрга келдилар: Ўзбекистонга барқарорлик, фуқаролар тотувлиги керак. Сиёсий партиялар ва ҳаракатлар халқ манфаати йўлида ўзаро умумий тил топишлари лозим.

● **РЕСПУБЛИКА** Билимлар уйида Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод Муҳаммад Солиҳ билан учрашув бўлди.

Учрашувда сўзга чиққан Ўзбекистон Халқ депутати И. Файзиев, «Бирлик» халқ ҳаракатининг фаоли Д. Ҳасан ва бошқалар Муҳаммад Солиҳ республикамизни иқтисодий тангликдан олиб чиқиши, уни гуллаб-яшнаган давлатга айлантириши мумкин, деган фикрни билдирдилар. Улар йиғилганларни сайлов кунида М. Солиҳ учун овоз беришга чақирдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод М. Солиҳ сайловчиларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб берди.

● **САМАРҚАНД** вилоят касаба уюшмалари Кенгашининг Ўзбекистон Президенти бўлажак сайловига бағишланган йиғилиши ўтказилди. Унда сўзга чиққан деҳқончилик-саноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Булунғур район комитетининг раиси Т. Йўлдошев, бинокорлар касаба уюшмаси вилоят комитетининг раиси М. Хаитов ва бошқалар сайлов кунида И. А. Каримов учун овоз беришга тайёр эканликларини билдирдилар.

Йиғилишда вилоят меҳнаткашлари Ислом Каримов бошчилигидаги республика раҳбарияти уларга ғамхўрлик қилаётганини сезаётганликлари айтилди. Кейинги икки йил ичида 200 минг деҳқон оиласига якка тартибда қурилиш учун ер берилди, 21 минг 910 гектар ер томорқага ажратилди.

(ЎзТАГ).

29 декабрь—Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ва Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш куни

ХАЛҚ БИЛИБ САЙЛАЙДИ

Эркин ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Республикаси фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ўз тарихида биринчи марта яширин овоз бериш йўли билан республика президентини сайлашларига саноқли кунлар қолди.

Халқимиз, давлатимиз тарихининг энг мураккаб, масъулиятли бурилиш даврида амалга оширилаётган бу тадбирга мустақиллик ва тараққиёт тарафдори бўлган холис ниятли кишилар асло бефарқ қарай олмайдилар. Гап бу ерда фақат президент сайлови устидагина эмас, балки эндигина шаклланаётган, ҳали замини анча заиф бўлган мустақиллигимиз пойдеворини мустаҳкамлаш, сиёсий ва иқтисодий қарамликнинг ҳар қандай шаклларини абадий барбод этиш, жафокаш халқимиз ўз қадрини, обрў-эътиборини тиклаб ўз меҳнати меваларидан, саҳий ўлкамизнинг кенг имкониятларидан ўзи баҳраманд бўлиши ҳақида бормоқда.

Ўзбекистон Президенти бўлиш юксак лавозимни эгаллаш эмас, балки республика ва миллат тараққиёти, истиқболи билан боғлиқ оғир, масъулиятли вазифаларни ўз зиммасига олишдир. Ҳозирги вазиятда ҳокимият тепасига темир иродали, онгли, фидойи киши сайланмай, аксинча бирор мансабпараст шахс келиб қолса ўзбек халқининг шўри яна бир марта қурийди.

Эртаги кунимиз, истиқболимизнинг бир қатор масалалари мушкул, ноаниқ бўлган ҳозирги шароитда Президент лавозимига сайланадиган шахсга хавас билан қараш керак эмас, балки унга биргалашиб ёрдамлашиш йўлларини излаш лозим.

Ўзбек халқи тарихидаги ҳозирги бурилиш палласини бекорга оғир ва масъулиятли давр деб айтаётганим йўқ. 130 йилдан ортиқ давом этган мустамлакачилик ва советлар тузуми давридан бизга ниҳоятда оғир мерос қолди. Оёқ-қўлимизга солинган кишанларни парчалаб ташлашимиз мумкин, лекин холсизланган қаддимизни бақувват қилиб тиклаб олишимизга анча вақт кетади. Мустақиллик фидойилари биринчи ютуқларимизни олқишлаш билангина чекланмай, олдимизда турган оғирликларга ҳам сабр-тоқат билан бардош бера олишлари керак.

Бир асрдан кўпроқ вақт ичида босиб ўтган йўлимиздаги кўприкларнинг кўпини ёқиб ташладик. Орқага қайтишга йўлимиз ҳам, имкониятимиз ҳам, истагимиз ҳам йўқ. Олдинда турган ягона йўлимиз — мустақилликни ҳимоя қилиб, келажак сари ишонч билан иккиланмай дадил бориш, бу борадаги барча режаларни чуқур, атрофлича ўйлашдир. Мансабпарастлик, тарафкашлик, маҳаллийчилик эса тарихий йўлимиздаги асосий ғовлардан бири бўлади.

Ҳозирги асосий вазифа — мустамлакачиликнинг ҳар қандай янги кўринишларини барбод этиш, ногирон ҳолатга келиб қолган саноатимизни маҳаллий хом ашёлардан тайёр маҳсулот ишлаб чиқарадиган ҳолатга келтириш, ерли миллат вакилларидан малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлашни тезлаштиришдан иборатдир. Қишлоқ хўжалигидаги ишлаб чиқариш муносабатларини жаҳон тажрибасидан унумли фойдаланиш йўли билан тубдан қайта қуришимиз, минг йиллик маданий меросимизни сиёсий жиҳатдан пардозламай халқнинг мулкига айлантиришимиз даркор. Ер ости бойликларимизни бундан буён талон-тарож қилишга имкон берадиган барча йўлларни бутунлай беркитиб ташлаш биринчи даражали вазифа бўлиб турибди. Демократияни мустаҳкамлаш, инсон эрки ва ҳуқуқларини поймол этишга асло йўл қўймаслик, атроф муҳитни ҳимоя қилишнинг энг оқилона йўлларини излаш, уюшган жиноятчиликка қарши шафқатсиз кураш олиб бориш, Ўрта Осиё республикаси ва Қозоғистон халқлари ўртасидаги тарихий дўстликни мустаҳкамлашнинг янги йўлларини излаш, собиқ иттифоқдош жумҳуриятлар билан бўлган иқтисодий, маданий алоқаларни адолат ва тенг ҳуқуқлилик асосида давом эттириш, жумҳуриятимиздаги барча халқларнинг манфаатларини тенг ҳимоя қилиш, ҳамма ерда тинчлик, ҳамжиҳатлик, тотувлик, осойишталик қарор топишига шароит яратиш зарур.

Бундан ташқари, иқтисодий тараққиёт ва жаҳон бозори қонунлари ва имкониятларини, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш муаммоларини чуқур билган ҳолда ташқи сиёсатни амалга ошира бориб, бизга яқин қўшни, тарихан дўст бўлган мамлакатлар билан тезликда дипломатик муносабатлар ўрнатиш керак.

Кишилардаги социалистик мулкчилик заминида шаклланган масъулиятсизлик, беғамлик, эртани чуқур ўйламаслик, ташаббуссизлик сингари психологик кайфиятларга барҳам бериш, ишбилармонликка, хусусий ташаббусларга кенг йўл очмоқ лозим.

Халқнинг моддий турмуш даражасини яхшилаш, тўқлик, тўкинчиликни таъминлаш, инсонпарварлик, адолат, қонунчилик ҳамма ерда, ҳамма соҳада тўла тантана қилиши учун замин ҳозирлаш ҳам биринчи даражали вазифадир. Халқи тўқ, тинч, аҳил бўлмаган мамлакатнинг ҳеч қачон ҳеч қандай истиқболи бўлмайди.

Бу ишлар узоқ келажакда эмас, балки яқин 5—6 йил ичида, чамаси жуда оғир иқтисодий, сиёсий вазиятда амалга оширилади.

Мустақиллигимиз тақдирини ҳал қилувчи бундай вазифаларни оқилона бажаришда халқимизга бошчилик қилиш масъулиятини қайси темир иродали, ақли, заковати етук бўлган мард инсон ўз зиммасига олади?

Президент сайлови вақтида кўрсатилган номзодларга нисбатан ўз шахсий ҳурматимиз ёки ёқтирмаслигимиз нуқтаи назаридан эмас, балки миллат ва жумҳурият олдида турган, юқорида кўрсатиб ўтилган муаммоларни тезроқ ҳал этиш зарурлигини ҳис қилиш асосида ёндошмоғимиз керак. Ақлли, одил, миллатпарварлар, мустақиллик фидойилари катта масалаларга ёндошганида ҳеч вақт шахсий ҳиссиётлари, манфаатлари доираси билан чекланиб қолмайдилар. Ҳозир гап алоҳида бир одамни мансабга ўтириши, унинг ҳаловати, фаровонлиги тўғрисида эмас, балки мустақиллигимиз истиқболи ҳақида бормоқда. Бирдамлик билан мустақилликни ҳамма соҳада мустаҳкамлай олмасак, ҳаммамиз орзу қилган келажак ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас.

Менинг фикримча, жумҳуриятимизни ҳозирги оғир аҳволдан олиб чиқиш ишига бошчилик қила оладиган, президентлик лавозимига муносиб бўлган шахс — Ислом Каримовдир. Кўпгина масалаларни чуқур мулоҳаза қилиб мен шундай хулосага келдим.

Бу хулосам қуйидаги далилларга асосланган:

Ислом Каримов мустақиллигимизни, ёрқин келажагимизни ақл, идрокка, бирдамликка асосланиб тўла таъминлашга бел боғлаган инсон. У киши бу йўлдан асло орқага қайтмаса керак. Шу йил сентябрь ойи бошларида Москвада ўз ғояларини қўллаш учун Марказдан мадад истаб юрган баъзи сиёсатдонлар Ўзбекистоннинг мустақиллиги ҳақидаги ғоялар сохта, И. Каримов ГКЧПга алоқадор бўлгани учун ўз масъулиятидан қўрқиб Ўзбекистон мустақиллигини эълон қилди, деган бўҳтонларни тарқатиб юрди. Ҳақиқатда эса И. Каримов жумҳуриятимизнинг иқтисодий, сиёсий мустақиллиги тўғрисидаги ғояларни ўтган йилнинг бошларидаёқ олдинга сурган эди. Марказнинг ҳамма соҳадаги ҳукмронлигига қарши курашиш, Ўзбекистоннинг иқтисодий ва сиёсий манфаатларини ҳимоя қилиб, ҳамма ерда жангчилардек кураш олиб бориш, собиқ иттифоқчи республикалар ўртасидаги барча муносабатларни тенглик, тенг ҳуқуқлилик, адолат асосида ҳал этишга уриниш, барча бойликларимиздан биринчи марта жумҳурият меҳнаткашлари манфаатлари йўлида фойдаланиш йўлларини излаш унинг бу йўлдаги биринчи қадамлари эди.

Ўзбек тилига давлат тили мақомини беришда ҳам унинг хизмати катта бўлди. Олдинги раҳбарият даврида ўтказа олинмаган кўпгина масалаларни И. Каримов ташаббуси ва ёрдами билан қонун лойиҳасига киритишга муяссар бўлдик.

Марказдан чекланмаган ҳуқуқлар билан келиб миллатимизнинг қадри-қимматини оёқ ости қилган, минглаб кишиларни тухмат гирдобига дучор этган «десантчилар»ни Ўзбекистондан чиқариб юборишда ҳам И. Каримовнинг хизмати ниҳоятда катта. «Ўзбеклар иши», «Пахта иши» деб аталган уйдирма жиноий ишларни фош этиш ҳам осонликча бўлган эмас.

Марказнинг ҳукмронлиги анча кучли бўлган бир вазиятда бу ишларга қўл уриш ҳам жуда катта жасорат ва мардликни талаб қилар эди. Ўйлаб кўринг, ўз тинчлиги ҳаловатини ўйлаган олдинги раҳбарлар ҳаддидан ошиб кетган шовинист «десантчилар»нинг мушугини пишт дея олмади. Хатто улар билан опоқ-чапоқ бўлиб миллатимизни, жумҳуриятимизни бадном қилдилар.

И. Каримов узоқ йиллар давомида Давлат план комитетида молия вазирлигида, энг катта мураккаб вилоятлардан бирида раҳбар бўлиб ишлагани учун Ўзбекистоннинг ўтмишини, ҳозирги ҳолатини, истиқболини яхши тушунади. Шу сабабли у ҳиссиётларга берилиш йўли билан эмас, балки барча масалаларга чуқур, илмий ёндошиш асосида жумҳуриятимизга раҳбарлик қила олади деб ўйлайман.

Мустақилликни тўла таъминлаш учун шу кунни, эртанигина эмас, балки узоқ келажакни ўйлаб, вазиятни, барча имкониятларимизни тўла билиб иш юритмоқ зарур. Бу борада бўлажак Президентнинг билими, катта ҳаёт тажрибаси ҳаммамиз учун ҳам фойдали бўлса керак.

И. Каримовни ниҳоятда ҳалол киши деб биламан. Унинг замон зўравонлари ва бошқа нопок кишилар олдида ҳеч қандай тили қисиқ жойи йўқ. Бизлар мададкор бўлсак ҳамма ерда осойишталик, қонунчилик, адолатни қатъият билан тиклашга унинг қурби етади.

И. Каримов ниҳоятда миллатпарвар инсон. У миллий шовинист ҳам, миллий нигилист ҳам эмас. У ўзбек халқининг манфаатини, қадр-қимматини ҳимоя қилиш билан бирга, бошқа миллатларнинг обрў-эътиборини ерга урмаслигини амалда кўрдик. Кўп миллатли жумҳуриятимиздаги бирдамлик, тотувлик, ҳамжиҳатлик мустақилигимизни тўла таъминлашнинг энг асосий шартларидан биридир. Мусулмон фарзанди Ислом Каримов кишиларнинг диний эътиқодлари ривожланиши, тарихан шаклланган анъаналаримиз тикланишига катта ҳисса қўшди. Юқорида И. Каримов ҳақидаги баъзи мулоҳазаларимни айтдим, холос.

Айрим кишилар И. Каримов ўз фаолиятида баъзи хатоларга йўл қўйди, деб унга айб тўнкамоқчи бўлишяпти. Мураккаб, тез ўзгариб турган оғир шароитда бехато ишлаш ҳам мумкин эмас. «Беайб, парвардигор», деб халқ бекорга айтмаган. Одил кишилар айрим хатоларнигина эмас, балки истиқбол йўлидаги улкан, хайрли ишларни ҳам кўрадилар, деб ўйлайман.

Мен барча холис ниятли кишиларни Ислом Каримов номзоди учун овоз беришга чақираман.

И. Каримов Ўзбекистон Республикаси Президенти бўлса ҳамма масалалар ҳам ўз-ўзидан ҳал бўлиб қолавермайди. Асосий гап ҳаммамиз Президент атрофида бирлашишимизда, бир ёқадан бош чиқариб, ҳамжиҳатлик билан истиқбол сари боришимизда. Президент ҳам адолат асосида иш тутиб, Ўзбекистоннинг порлоқ истиқболи учун курашаётган барча миллатпарвар кишиларни камситмай, таъқиб этмай, ўз атрофига бирлаштирмоғи лозим. Шундагина халқимизнинг келажаги порлоқ, мустақиллигимизнинг замини мустаҳкам бўлади. «Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар», деган ҳикматли мақолни асло унутмайлик.

● ТОШКЕНТ. Пойтахтда ёшларни ижтимоий ҳимоялаш муаммоларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Сирдарёлик ёшлар ва республикамизнинг 19 олий ўқув даргоҳларидан 400 нафардан ортиқ талаба ёшлар қатнашди. Область мутасадди раҳбарлари, ота-оналар, уруш ва меҳнат фахрийлари, маданият арбоблари ҳам бу анжуманда иштирок этдилар, ёшлар муаммоларини ҳал қилишда фикр-мулоҳазалар билдирдилар.

СУРАТДА: учрашув пайти.

С. ВЕЛИЧКИН олган сурат.

УМИДВОРЛИК ТУЙҒУСИ

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНЛАРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА ЁКИ УНИ АМАЛГА ОШИРИШДА НИМАЛАР ТЎСҚИНЛИК ҚИЛМОҚДА?

Яқинда Бекобод районида ҳосил байрами зўр шодиёна билан нишонланди. Тантана сайли қатнашчилари иштирокидаги митингда меҳнаткашлар Ўзбекистон Президентлигига номзоди кўрсатилган ХДП раиси И. А. Каримовни қўллаб-қувватладилар.

Сайил қатнашчиларидан бир гуруҳи билан ХДП район Кенгаши раиси З. Қодиров иштирокида давра суҳбати ўтказилди. Президент фармонларининг қандай бажарилаётгани ушбу суҳбат мавзуи бўлди.

Ҳ. ДЕҲҚОНОВ, район фахрийлар Кенгаши раиси:

— Президентимизнинг ўтган йил 8 майдаги Фармонига мувофиқ уруш фахрийлари ва ҳалок бўлган жангчилар оилалари юз фоиз уй-жой билан таъминланди. Давлат ва жамоа хўжаликлари уйларида яшаётган 202 кишига шу уйлар шахсий мулк қилиб берилди. Президентимиз Фармонида кўрсатилган имтиёзларга эга бўлган барча кишиларга биринчи навбатда томорқа ва ер участкалари ажратилди. Чорва моллари бўлган кишиларга ем-хашак ажратиляпти. 28 хонадонга телефон симлари тортилди. 110 нафар киши санаторий-курортларда дам олиб қайтишди. Саёҳатлар учун йўлланмалар берилмоқда.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, Президент фармонлари ҳали тўла-тўкис бажарилаётгани йўқ. Жумладан, 138 нафар фахрий уч йилдан бери телефон ўрнатилишини кутмоқда. Бундан ташқари енгил машина хусусида ҳам тайинли ёрдам кўрсатилмаяпти, жорий йилда биронта фахрийга машина ажратилмади. Озиқ-овқат маҳсулотлари, саноат молларига бўлган талаб-эҳтиёж қондирилмаяпти.

З. ХЎЖАБЕКОВ, «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги раиси:

— Холбўта ака ҳақ гапни айтди. Қарияларни оғизда осмонга кўтарамизу, амалда уларга ғамхўрлик оз. Жамоамиз ўз имкониятига қараб, уларни ижтимоий ҳимоялаш чораларини кўраётир. Томорқа ер участкалари ажратилди. Хўжалик ҳудудида яшовчи барча аҳоли эҳтиёжи учун 802 тонна дағал хашак, 225 тонна ширали озуқа, 109 тонна дон, 65 тонна буғдой, шоли, картошка, пиёз ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилди. Президент фармонлари бажарилишида айрим камчиликларга ҳам йўл қўйилмоқда. Чунончи юқоридан аҳолига шунча мол, шунча чўчқа беришинг шарт, деб режалаштириб қўйишади. Аслида эса моллар тарқатилаётганда кўпчилик чўчқа олмайман деб туриб олишади. Шунинг учун аввал аҳолининг талаб-эҳтиёжи ўрганиб чиқилса, унда режалаштириш ҳам пухта бўлурди. Ем-хашак тарқатилишида ҳам муаммолар бор. Мисол учун кейинги йилларнинг ўзида аҳолининг чорва моллари сони уч баравар кўпайди. Бу яхши албатта, лекин хўжалик уларнинг ҳаммасига ҳам етарли миқдорда ем-хашак етказиб беролмайди-ку. Демак, бу борада ҳам қандайдир чекланган нормаларга амал қилиш тақозо этилади. Мутасадди ташкилотлар бу хусусда яхшироқ ўйлаб кўришлари керак.

Х. БОЙМУРОДОВ, «Ғалаба» жамоа хўжалиги фермери:

— Янги ишнинг бошланиши ҳар доим қийин кечади. Қолаверса, бу борада ҳали тажриба орттирилмаган. Бироқ, қандай бўлмасин, фермерлик ҳаракати республикамиз иқтисодий тараққиётига муҳим ҳисса қўшишига ишонаман. Бу ишбилармонликни, самарали меҳнатни тақозо этмоқда. Президентимизнинг фермер хўжаликлари фаолиятини ривожлантириш юзасидан ғамхўрлик қилаётгани ҳам бежиз эмас. Менимча хўжалик раҳбарлари бу ғамхўрликка аниқ иш билан жавоб беришлари керак. Бироқ бу тадбирлар ҳамма жойда ҳам кўнгилдагидек амалга оширилаётгани йўқ.

Фермерларнинг оёққа туриб олиши учун бир нечта таклифим бор. Чунончи, фермер хўжаликларига ердан фойдаланиш ҳуқуқини қонуний йўл билан мустаҳкамлаш ва давлат ҳимоясига ўтказиш даркор. Фермерларга қулай шароитлар яратиб бериш мақсадида давлат, хўжалик томонидан, агар имкон кўтарса фермер ҳисобидан, йўл қуриш, алоқа воситаларини ўрнатиш, электрлаштириш, сув таъминоти масалаларини амалга ошириш лозим. Энг илғор фермерларни рағбатлантиришни ҳам унутмаслик керак.

А. БОБОЕВ, Шевченко номли мактаб директори: —

— «Ўзбекистон овози»да яқинда босилган Тоҳир Маликнинг «Ғафлат уйқуси» сарлавҳали мақоласида мактаб-маориф билан боғлиқ жуда кўп масалалар жонкуярлик ила таҳлил қилинган. Ҳақиқатан ҳам мактаблар, айниқса, қишлоқ мактабларининг моддий базаси ночор аҳволда. Президентимиз Фармонининг бажарилиши ана шу ночорликдан қутулиш имконини беради, деб ўйлайман. Бунинг учун раҳбарликнинг район ва ундан қуйи бўғинлари аниқ ишлаши зарур бўлади.

Ўқитувчилар маоши ошганлиги, давлат уйлари уларга шахсий мулк сифатида ўтказилаётгани яхши, албатта. Лекин дарс ўтишда ўқув қуролларнинг йўқлиги ишнинг белига тепмоқда. Мактабимиз район марказида жойлашгани учун уни на шаҳар ва на район тан олади. Мактабни оталиққа олган 6-кўчма механизациялашган колонна раҳбарлари эса умуман болаларни унутиб юборишган. Улардан ҳеч қандай ёрдам йўқ. Оддий кўргазмали қуроллар республика базасида бўлгани билан уларни ололмаймиз. Бунинг сабаби бизга қоронғу. Маорифчилардан чиққан халқ депутатларимиз эса ёмон ишлашяпти. Халқимизда «Агар режа бир йиллик бўлса буғдой эк, ўн йиллик бўлса мевали ниҳол эк, агар бир умрли бўлса ёшларга билим бер», деган гап бор. Шу маънода фарзандларимиз камоли учун қўлимиздан келганича ҳамма нарсани қилишимиз керак. Афсуски, бу ниятлар ҳозирча орзу. Болаларни театрга олиб бориш учун ҳатто автобус ҳам тополмаймиз.

С. ХОЛБОЕВ, «Зафар» агрокомбинати директори:

— Бизда «ура-ура»чилик ҳали ҳам тугагани йўқ. Томорқа ер участкалари тақсимлаш ҳақида Фармон чиқдими, бўлди, орқа-веримизга қарамасдан ҳаммага улашаверамиз. Ваҳоланки, менимча, ҳар бир фармонни бажаришда пухта ўйлаб, иш қилиш керак. Бу билан айтмоқчиманки, томорқага муҳтож, уларда ишлайдиган кишиларгагина ер бўлиб бериш лозим. Ем-хашак, чорва молларини ҳам аҳолига сотишда юқоридан кўрсатма, режаларга қараб эмас, эҳтиёжга қараб тадбир кўрилса яхши бўларди.

Фермерлар, ижарада ишлаётган соҳибкору, сабзавоткорлар учун кичик техниканинг ўзи йўқ. Аҳолида мол кўпайсада, гўшт кўпаймаяпти. Чунки бозор нарх-навосидан хавотирланиб, гўштга мол сўйишмаяпти ёки бозорга кам олиб чиқишяпти. Пулнинг тобора қадрсизланаётгани ҳам бунинг яна бир сабабидир. Иқтисодий бақувват хўжаликларда хусусийлаштиришга шошмасликни таклиф қилмоқчиман. Чунки Россия билан бизнинг республикамиз ўртасида катта фарқ бор. У ерда экинлар суғорилмайди, бизда эса акси. Шу боис бирданига хусусийлаштиришга берилиб кетиб сув можаросини келтириб чиқариш мумкин.

Яна муаммоли масалалар кўп. Жумладан, бозорда бир дона тухумнинг нархи бир сўмга чиқди. Давлат эса биздан ҳар донасини 10 тийиндан сотиб олмоқда. Жамоа хўжаликлари мактаб, боғча ёки шифохоналарга сўйиб берган молнинг гўшти ва сут давлатга сотиш режасига киритилмайди, Давлат хўжаликларида эса шундай йўл билан топширилган гўшт, сут сотиш режасига киради-ю, лекин, тухум топшириш кирмайди. Хуллас бу соҳаларда ҳам аниқ тартиб-қоида ишлаб чиқилиши керак.

Х. ТУРДИБОЕВ, «Ғалаба» жамоа хўжалиги партия қўмитаси котиби, ХДП район кенгаши аъзоси:

— Мен Ҳ. Боймуродовнинг фикрига қўшилган ҳолда фермерлар ўзлари ишлаб чиқарган маҳсулотнинг 50 фоизини аҳолига арзон нархда сотиши тарафдориман. Бу маҳсулот албатта, фермернинг давлатга сотиш режасига киритилиши керак. Бундай рағбат гўшт топширишни оз бўлсада, кўпайтиришга сабаб бўлади. Ҳозиргина айтилган гап ҳам тўғри. Деҳқонлар тушлиги учун, турли маракалар ёки боғча, мактабларга сўйиб тарқатилган гўшт давлатга сотиш режасига кириши керак. Наҳотки хўжалик ўзида етиштирилган маҳсулот билан ўз одамларини таъминлай олмаса.

М. СУЛТОНҚУЛОВ, «Далварзин» давлат хўжалиги директори:

— Хўжалигимизда Президент фармонлари ёмон бажарилмаяпти. Томорқа учун бўлиб берилган майдонларнинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 40,5 минг сўмдан даромад олиняпти. Ҳар бир ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 560 сўмданга тўғри келяпти. Аҳоли учун қишга озиқ-овқат маҳсулотлари ғамлаб қўйилди. Турмуш шароити оғир бўлган 60 оилага 10 минг сўмлик миқдорда ёрдам кўрсатилди. 50 нафар уруш ва меҳнат фахрийларига эса 15 минг сўмлик дон, хашак, 50 та уй бепул берилди. 30 та уй эса ўқитувчиларга шахсий мулк сифатида расмийлаштирилди. Газлаштириш, водопроводлаштириш, маданий-маиший бинолар қурилиши жадал олиб боriляпти. Учта чойхона, учта мактаб қуриляпти. Хуллас, Фармон билан боғлиқ барча масалалар ечимини ҳал қилиш ҳаракатидамиз.

Шунингдек, давра суҳбатида республикамиз мустақиллиги, иқтисодиёти, сиёсий ва маърифий йўналишларидаги ишлар ва муаммолар юзасидан турли фикр-мулоҳазалар ўртага ташланди. Ана шу мураккаб масалалар ўз ечимини топишида Ўзбекистон Президенти фармонларининг ҳиссаси салмоқли бўлишига умид билдирилди. Шу боисдан ҳам давра суҳбати қатнашчилари ўз жамоалари номидан бўлажак президентлик сайловида И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватлашларини таъкидладилар.

А. МАННОПОВ,
Ш. МИРҲАБИБОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбирлари.
Тошкент вилояти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ТАШКИЛОТЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ ЖУМҲУРИЯТ СУВЧИЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ОИЛА АЪЗОЛАРИГА

МУРОЖААТИ

Ҳурматли ҳамкасаба дўстлар, мўътабар оталар, оналар, азиз ака-укалар ва опа-сингиллар!

Биз Ўзбекистоннинг мустақиллик борасидаги биринчи қадамларини олқишлаймиз ва қўллаб-қувватлаймиз. Истиқлол учун фидойилик билан хизмат қилиш ўзини Ўзбекистон фарзанди деб билган ҳар кишининг фуқаролик бурчидир. Ўзбекистон диёрида тинчлик, тотувлик, биродарлик ва фаровон турмуш бўлишини истаган барча юртдошларимизни бирлашишга даъват этамиз. Азизлар, ҳар хил гина-кудуратларга ва ички зиддиятларга чек қўйиб, озодлигимиз ғалабаси йўлида уюшайлик.

Собиқ Иттифоқнинг барча минтақаларига нисбатан ҳозир Ўзбекистон ҳаётида барқарорлик ҳукм сурмоқда. Марказга қарам иқтисодиётни мустақил ҳаракатга келтириш ва чет эл давлатлари, бошқа республикалар билан тенг асосларда алоқаларни йўлга қўйиш борасида катта ишлар қилинмоқда. Барча яхши тадбирларнинг бошида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов турганлигини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Буни ҳар бир киши тушунишини истаймиз ва 1 миллионга яқин республика сувчиларининг оила аъзоларига мурожаат қилиб, 29 декабрда бўладиган президентлик сайловида Ислом Каримов учун овоз беришларингизни сўраймиз.

Ишончимиз комилки, Ислом Каримов олиб бораётган сиёсат жонажон республикамизни ҳозирги иқтисодий танглиқдан олиб чиқишга қодирдир.

Азиз юртдошлар, айни пайтда 29 декабрь куни барчангизни Ўзбекистоннинг мустақиллигини ёқлаб овоз беришга чақирамиз.

«ОРҚАГА ҚАЙТИШ ЙЎҚ...»

— Орқага қайтиш йўқ, республикамиз мустақил давлат сифатида ривожланиши, ўз иқтисодиётини мустаҳкамлаши ва шу асосда жаҳондаги ривожланган мамлакатлар ўртасида тенг ҳуқуқли шерик бўлиши лозим, — деди ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда республика Президентлигига номзод И. А. Каримовнинг Фарғона вилоятидаги ишончли вакили, СССР халқ депутати А. Ў. Ҳусанов. Вилоятимизнинг кўплаб меҳнат жамоалари Ислом Каримов номзодини Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига кўрсатдилар. Сайлов комиссиясига, оммавий ахборот воситаларига телеграммалар ва хатлар узлуксиз келиб турибди. Аҳолининг кўпчилиги миллатидан қатъи назар Ўзбекистон бошлиғи лавозимига кўрсатилган И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватламоқда. И. А. Каримов республикамиз истиқболи, унинг мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқ фаровонлигини яхшилаш учун ғоят қайғурмоқда. Меҳнат жамоаларида бўлаётган митинглар ҳамда йиғилишларда И. А. Каримов ўтказаётган ижтимоий-иқтисодий сиёсатнинг халққа яқинлиги ва тушунарли эканлиги айтилмоқда.

— Абдужаббор Ўлмасович, сиз сайловчилар билан учрашиб, суҳбатлашиб турибсиз, уларни қандай муаммолар қизиқтирмоқда!

— Сайловчилар Президент Маҳкамаси ҳамда оммавий ахборот воситалари пул ислоҳоти, нарх-навонинг оширилиши масалалари юзасидан шарҳлар беришмаётганлиги муносабати билан норозилик билдирмоқдалар. Бу адолатлидир. Биз ана шу саволларга тўла-тўкис жавоб бериш мақсадида «Фарғона тонги» вилоят газетасида ушбу масалаларга бағишлаб махсус мақола эълон қилдик.

Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш муаммолари ниҳоятда ташвишга солмоқда. Бўлар-бўлмасга миш-мишлар кўп тарқалмоқда. Масалан, бор маҳсулотларнинг ҳаммаси дўкон пештахталарида 1 январгача бўлармиш, кейин ҳеч нарса қолмасмиш, очлик бошланармиш, деган миш-мишлар юрибди. Байрам муносабати билан дўконларда турли хилдаги маҳсулотлар сотилади, деб дадил айта оламан. Янги йилдан кейин ҳам шундай бўлади, чунки ҳаёт тўхтаб қолмайди, озиқ-овқат саноати корхоналарининг ҳаммаси тўла қувват билан ишламоқда, бизга очлик хавф сола олмайди. Аниқ бир мисолни келтирай: ҳозир Бағдод районидаги «Ленинград» жамоа хўжалиги, бошқа хўжаликларнинг хонадонларида минг тоннадан кўпроқ дон ғамлаб қўйилган.

Вилоятимизда 679 та сайлов участкаси тузилди, уларда ишлаётган сайлов комиссияларининг аъзолари тажрибали мутахассислар ва ҳалол кишилардир. Улар Президент сайлови тўғрисидаги қонунга қатъи риоя этишга ҳаракат қилишмоқда.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

РЕСПУБЛИКАДА

КЎП ҚАВАТЛИ УЙДА... ТАНДИР

● АНДИЖОНнинг учинчи даҳасидаги 24-уйда яшовчилар бозордан нон харид қилмайдиган бўлдилар — улар бўрсилдоқ нонларни ўзлари ёпишмоқда.

Нон савдосида узилиш бошланиши биланоқ ҳовлидаги айвон остида ҳашар йўли билан тандир қуришди.

«БИЛИМ» ЖАМИЯТИ — МУСТАҚИЛ ТАШКИЛОТ

● ЎЗБЕКИСТОН Республикаси «Билим» жамиятининг таъсис қурултойи бу жамиятни мустақил ижтимоий маърифат ташкилоти деб атади.

Съезд янги низом қабул қилди. (ЎзТАГ).

● ФАРҒОНА пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулотлари чет элникидан қолишмайди. Янги йилда 147,9 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланади.

СУРАТДА: 1992 йил оёқ кийимларининг намуналари.
Ш. АЛИМОВ (ЎзТАГ олган сурат).

ҲОРИЖДА

ЗИЁРАТ ҚИЛИШГА РУХСАТ БЕРИЛМАДИ

● САУДИЯ Арабистони исроиллик мусулмонларнинг катта гуруҳига Макка билан Мадинага зиёрат қилишларига рухсат бермади. Саудия маъмурлари шу кунларда мусулмонлар учун муқаддас ҳисобланган шаҳарга йўл олган Исроил фуқаролари — 1100 нафардан кўпроқ арабга бунинг сабабини тушунтиришдан бош тортди.

БЕРЛИНДА СОХТА ПУЛЛАР

● БУНДАН бир неча кун олдин Берлинда муомалага қиймати 1000 маркали сохта пул чиққанлиги аниқланган эди. Полиция жума кун бошқа сохта қоғоз пуллар, жумладан қиймати 100 маркали пуллар чиққанлигини ҳам аниқлади. Айғоқчилар шаҳарнинг турли районларида мол харид қилиш эвазига сохта пул бераётган саккиз нафар поляк сайёҳларини ушладилар.

ЎЗБЕКИСТОН—ТУРКИЯ

ИСТАНБУЛДА УЧ КУН

Кўркам Варна шаҳрининг «Олтин қумлар» номи билан машҳур гўшасининг шундоқ биқинида жойлашган журналистларнинг ижодий уйида бўлганимда Истанбулга уч кунга саёҳат қилишни таклиф этиб қолишди.

Қарангки, Туркия, Истанбул сўзларининг ўзига хос оҳанграбоси бор экан. Нонушта чоғида ҳам, дам олиш пайтида ҳам суҳбатимиз ўз-ўзидан Туркияга бориб тақалаверарди. Шундай суҳбатлардан бирида умр йўлдошимнинг аспирантурада турк тилидан имтиҳон топширганини эсладик.

— Туркияга борсак, сира қийналмаймиз. Тилларимиз бир-бирига жуда яқин, Таржимонсиз шаҳар кезсак бўлаверади, — дея мамнун жилмаямиз аллақандай қониқиш билан.

Нафақат тилимиз, динимиз, одатларимиз ҳам ҳамоҳанг. Истанбулга бориш иштиёқи тобора кучайди...

Истанбулга тонг отар чоғи етиб бордик. Автобусда қарийб 15 соатлик йўл юриб ҳориб-чарчаган бўлсак-да, эртабдаки офтоб нурларидан денгизга тўкилаётган ҳовуч-ҳовуч нурлар гўё қалбларимизга қуюлаётгандек туюлди. Шаҳар денгизга туташиб кетган, худди мижжа қоқмагандек гавжум эди. Бизни «Бозор» деб номланган меҳмонхонага жойлаштиришди. Меҳмонхона нега бундай аталишини кейинроқ тушундик. У бозорнинг нақ юрагида экан. Йўл азобидан кейин мириқиб ухлашга не етсин! Лекин бизни вақт қисқалиги шоширтирарди. Шаҳар ва унинг обидаларини томоша қилиш, турклар билан танишиш иштиёқи кучая бошлади...

...Шаҳар тобора одамга тўлиб борарди. Серқатнов йўлкалар, транспорт шовқини, йўл қоидаларини бошқариб турган назоратчилар шаҳарга файз киритаётгандек туюларди. Кўча-кўй, автобуслардаги бораётган йўловчиларга разм соламан. Чиройли одамлар, қоматдор, мўйлаби сабза урган йигитчалар, салобатли ўрта ёш кишилар ва оппоқ соқолли турк қарияларини ўзбеклардан фарқлаб бўлмасди.

Саккиз миллионли шаҳар уйғонганини бир тасаввур қилиб кўринг. Бизнинг Тошкенти азимга қараганда Истанбул аҳолиси уч баробар кўп. Устига туристлар, турли тоифадаги меҳмонлар... Кўчада аранг юрасиз. Меҳмонхонамиз олдига чиқиб томошани қаердан бошласак экан, деб бироз ўйланиб турдик. Бирор юртнинг одамларини билмоқчи, у ўлка ҳақида аниқ тасаввурга эга бўлмоқчи бўлсанг, аввало унинг бозорини кўр, дегандар.

Яшаётган кварталимиз бўйлаб ўнг тарафга қараб бордик. Бироз юргач, Истанбул шаҳри бутун сўлимлиги, нафосати ила намоён бўла бошлади. Қўлларида хонаки ишланган даста-даста сумкаларни кўтариб уёқдан буёққа югуриб, йўловчиларнинг бурнига тиққудек харидорга ташна ўсмирлар ҳар қадамда учрайди. Йўлнинг икки чеккаси магазин. Улар кўринишидан бизнинг универмагларга ўхшаб хашаматли қилиб қурилмаган. Магазинларга икки табақали оддийгина кичик эшикдан кирасиз. Лекин шу оддий эшиклар сизни ҳазиналар ичига, горлар мисоли ичкаридаги кўпхонали магазинларга бошлаб боради. Аксари газлама, кийим-кечак дўконлари ер остига жойлашган. Биридан иккинчисига, иккинчисидан учинчисига ўтиб, айланма зиналардан айланиб-айланиб пастга тушаверасиз. Ер остига қараб қанчалик пастлаб бормагин, ертўлалардаги ўнлаб магазинларни айланмагин лоҳасланмайсиз, ҳавоси мўътадил. Сотувчи ҳам, харидор ҳам енгил нафас олади, ўзини эркин ва яхши ҳис этади.

Дўконлардаги шода-шода марваридлар тизими, тилло буюмлар, мисдан, ферузадан ишланган тақинчоқлар... Пештахта остига ҳеч нарса яширилмаган. Ҳамма нарса пештахта устида. Тилло, бриллиант тақинчоқлар ҳам ойна остида сақланмайди. Улар юзада, харидорлар бемалол кўриб, тақиб, ўзаро маслаҳатлашиб олишлари учун имконият берилади. Хазинабонлар эса шунчалар антиқа ва қимматбаҳо буюмларга эга бўлишларига қарамай, бизнинг оддийгина ясалган зирак, узукларимизга қизиқиб қарашди. Мабодо сотмайсизми, дея сўраб-суриштиришади ҳам. Бундаги кийим-кечакларнинг хилма-хил, жилвадорлигидан кўз қамашади. Эсимда қолгани — ғуж-ғуж камалак ранглар...

Бир чарм куртка ёки пальто олишга иштиёқ туғилди. Узоқ йиллардан буён орзу қилган армонимиз — эркаклар чарм пальтосини харид қилмоқчи бўлдик. Бунга сафарга саёҳатга борган ҳамкасбларимиз Украинадан Сергей, Бошқирдистондан Минғални маслаҳатга чақириб, эртасига пальто магазинига биргалашиб бордик. Бунгача эр-хотин шу магазинга неча бор кириб чиққан эдик. Пальтони ҳам неча бор кийиб, томоша қилганмиз. Кечаги кекса сотувчи ўрнида бугун ёш турк аёли турарди. Ундан кечаги сотувчи 130 долларга оламиз деб, зорини қилдан пальто баҳосини сўраганди у 180 доллар деди. Биз ҳайрон бўлиб қолдик. Бирдан кечаги сотувчи пайдо бўлиб қолди. Унга ўзимизни эслатдик ва пальтони олишга келганимизни айтдик. Кайфияти йўқ экани «кечаги гап кеча қолиб кетган, буни бозор дейдилар» деди ўрт кесиб. Биз унга 120 долларни ортиқ пулимиз йўқлигини айтиб, шунга сотишни зорини қилдик. У эса худди кечагидек яна пальтони мақтай кетди. Пальтони мижиғлаб туриб текислар, зажигалкасини ёқиб пальто устидан юргизарди. Чиндан ҳам пальто ғижим ҳам бўлмас, ёниб ҳам кетмасди.

Шунда у бундай пальто етти иқлимда ҳам топилмаслигини айтиб, «баҳоси йўқ» деб қўйди. Биз чарм пальтонинг баҳосини бир доллар ҳам оширолмадик. Шунда унинг жаҳли чиқиб, сизларга сотмайман, кетинглар, деб туриб олди. Бизни унга қаттиқ харидор эканимизни, пальтони ишқибозлигимизни кўриб, бироз юмшаган бўлди:

— Рости билан бошқа пулларинг йўқми, — деди жилмайиб.

— Йўқ, дедик.

Шунда у ҳазил аралаш эримнинг чўнтакларини ковлаб кўрди...

Бошқа пулимиз йўқлигига ишонч ҳосил қилгач, «пальтони келтир» дея ёрдамчиларига буюрди-да, уни ўраб қўлимизга тутқазди:

— Буюрсин!

Мен эримнинг чўнтагидан бошқа пул чиқмаганидан, бу билан турк сотувчиси олдидаги уятдан, номусдан, алдоқчи деган исноддан қутилиб қолганимиздан пальто сотиб олганимиздан ҳам ортиқроқ хурсанд эдим. Ҳамроҳларимиз эса сотувчи кайфиятидан пальтони харид қилишимизга ишонқирамай ҳайрон бўлиб қолишди.

— Очиғи шу пулга беради, деб ўйламагандик, — дейишди улар.

Биз бошқа турк савдо ходимлари билан бўлган мулоқотларда ҳам шу нарсани англадикки, улар савдо-сотиқда тортишувни ёқтиришар экан. Тортиша-тортиша осмондаги нархни ерга тушириш мумкин экан. Ҳақиқий бозор деганлари шудир-да. Кейин тўғрисўзлик, поклик уларга жуда хуш келар экан. Биз ҳамкасб дўстларимиз билан ҳайр-хўшлашиб уй-уйимизга қайтгунимизча ҳам чарм пальтони харид қилиш воқеасини эслаб, кулишиб юрдик.

Турк савдо ходимларининг яна бир фазилатларидан ибрат олса арзийди. Қайси дўконга кирманг, сотувчилар қўллари кўксиларида, «марҳамат қилинг, нима истайсиз», деб сизга пешвоз чиқадилар. Бир буюмни ўн бор кўрсатишдан ҳам эринмайдилар. Молларини кўз-кўз қилиш, харидорни қизиқтириш, бирор нарса харид қилишга даъваткорлик ниҳоятда кучли. Бир сотувчи қизчанинг қўлимдан тутиб, аёллар бўлимидан эркаклар бўлимига, ундан ёшлар ва ниҳоят болалар бўлимига бошлаб бориб, молларини таъриф-тавсиф қилгани ҳеч эсимдан чиқмайди. Ўшанда унинг илтифотидан эриб, набирамга битта пайпоқ бўлса ҳам магазинидан харид қилиб олдим Уларни кўрганимда беихтиёр биздаги сотувчилар ҳақида ўйлардим. Нега бизлар уларга ўхшамаймиз. Улардан ўрганмаймиз, деган афсус-надоматлар кўнглимни хира қиларди.

Истанбул бозор шаҳри сифатида эсимда қолди. Пештахталари ҳувиллаб ётган магазинларимизга кирганимда Истанбул бир туш, эртак мисол кўзимга кўринаверади.

Ана шундай кезларда бир ўй хаёлимни кемиради. Ҳаммамиз ҳам худонинг бандаларимиз. Ахир бу дунёга умид билан келганмиз. Инсон бор экан, у қитъанинг қайси нуқтасида яшамасин, кўнгли тусаганини еб-ичмаса, кўнгли тусаганини киймаса одам бўлиб қаерга борди?! Бу омонат дунёда инсон ўзини шундан ҳам тийсинми? Бу бизда бундай яшашнинг имконияти йўқ экан, турмушимизни енгиллаштирадиган бошқа юртларнинг дарвозаларини биз томон очилмоғи, қурби етганлар хорижлардаги молларини сотолмай, касод бўлишидан хавотирда юрганларнинг ҳожатларини чиқармоқлари айни муддаодир. Ҳар икки томонга рўшнолик, яхшилик келтирадиган мулоқотларга кенг йўл очмоқ керак.

Истанбул қадимий обидаларга бой. Султон Аҳмад жомеъси масжидида бир йўла қирқ минг киши номоз ўқиши мумкин. Масжиднинг ичи нақ бир шаҳар дейсиз. Масжид томи, туйнукларидан тушиб турган қуёш нурлари унинг ичини ғира-шира ёритиб турибди. Лекин айрим тантанали маросимлар куни бу ёруғлик камлик қилади чоғи минглаб рангли лампочкалар ўрнатилган. Ерга эса чиройли момиқ гиламлар, ранго-ранг палослар тўшалган. Чангютар билан гиламларни дамба-дам тозалаб туришибди. Шунданми, чор-атрофда ғубор йўқ. Одамлар бу ерга оёқ кийимларини ечиб кирадилар. Оёқ кийимларини қўйишга эса ҳар қадамда махсус жойлар қилинган.

Турклар динга ихлос қўйишган. Лекин бунга бошқаларни мажбурлаш туйғусини сезмадик. Пешин номози пайт бозорда эдик. Намоз ўқишга азон чақирилиши билан бозор қўйнидаги ғуж-ғуж одамлар оқими бирдан масжид томон йўналдилар. Масжидга кираверишда эса тоҳорат учун махсус жойлар қилинган. Қатор-қатор жўмраклардан оқиб турган сувларда юз-қўлларини ювиб, пешин намози ўқиш учун масжидга киришади. Шу билан бирга, масжид олдидан ўз иши билан банд, шошиб ўтиб кетаётган одамларни ҳам кўрдик.

Истанбул вақти Тошкент вақти билан баб-баробар экан. Ҳар тонг азон товушидан уйғониб кетаман. Ҳар куни беш вақт номозга азон чақирилади. Радио қурилмаларидан азон товуши шаҳарнинг ҳамма томонида бирдек эшитилади.

Аёл бўлганим учунми, мени кўпроқ турк хотин-қизлари, уларнинг турмуши қизиқтирарди. Бозорларда, магазинларда, йўлларда ва бошқа жамоа жойларида негадир уларни жуда кам учратдик. Шунда бир туркдан бунинг сабабини сўраганимда у кулиб:

— Аёлларимиз уйда, ўз ишлари билан банд, — деди.

У чиндан ҳам ҳазиллашдими, ёки рост гапирдими, бундан қатъи назар сўзларида жон бор эди. Бугунги Туркияни дунёда энг илғор мамлакатлардан бирига айланишида унинг ишбилармон, тадбиркор ёшларининг ҳиссаси катта эканлиги сир эмас. Булар болаларига ўзларини бахшида қилган оналарнинг фарзандлари бўлса ажаб эмас. Шунда хотин-қизлари «кўчаларга чиқиб кетган» эл-юртлардан кўра «хотинлари уйда» бўлган фаровон, тўқ Туркияга яна бир ҳавас қилдим. Фаровонликнинг яна бир жумбоғи ечилгандек бўлди. Тўқ турмуш калитларидан бири ҳар бир одамнинг ўз иши, юмуши билан сидқидилдан банд бўлмоғидадир.

Ажиб уч кун, умрдан уч кун. Нега бундай нурли, афсонабоп кунларни уч кундан кўпроққа узайтириш мумкин эмас. Ўзга ўлкаларни кўрганинг сайин таққослагинг, нималарнидир ўргангинг, нималарнидир уларга ўргатгинг келади. Истанбулдан армон билан қайтиб келдим. Гўё олдинга энг яхши кўрган таомингни қўйиб, бир ошам олмасингдан тортиб олгандек бўлди. Айниқса, Туркияда истиқомат қилаётган туркистонликлар бунёд этган Улуғбек масжидини кўра олмаслик ва яна қанчадан-қанча обидалар сақланаётган Туркия жавоҳирлари сандиғини очмаслик...

Дилдаги яна бир армоним ҳақида жим кета олмайман. Кейинги пайтларда мамлакатлараро туризмнинг ривожлангани яхши бўлди. Лекин совет кишилари учун бундай борди-келдиларнинг ўзига хос мураккаб жиҳатлари кишини ташвишга солади. Доллар камёб. Туристларга айрбошлаш учун у-бу нарсалар олишга рухсат этилади. Турист бечора томошани олиб борган нарсаларини сотиб, пулга айлантиришдан бошлайди. Бунга эришгунча хуноб бўлади. Кўрганлари бурнидан чиқади. Совет туристларининг чет эл бозорларида фотоаппарат, дурбин, дазмол, совун, сигарета, ароқ сотиб турганларини кўришдан аянчлироқ ҳол бўлмаса керак. Бундай ҳол туризмни саёҳатга эмас, ғирт савдогарчиликка айлантириб қўймоқда. Саёҳатнинг маънавий жиҳатларига путур етказмоқда. Аслида саёҳатдан мақсад чет эллар билан бўладиган мулоқотларимизнинг маънавий даражасини пасайтириш эмас, кўтариш ҳақида қайғурмоқдир. Бу ҳақда расмий тадбирлар ишлаб чиқилмас, махсус қарорлар қабул қилинмас экан, ўзаро мулоқотларимиз бундан ҳам паст даражага тушиб кетаверади. Бу борада янгиланишга жуда-жуда муҳтожмиз.

Дилбар МАҲМУДОВА,
Варна — Истанбул — Тошкент.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

ХОРИЖДА

ГВИНЕЯДА БОЛАЛАР ЎЛИМИ

● ГВИНЕЯда 246 мингга яқин гўдаклар беш ёшга етмай ўлиб кетади. Ғарбий Африкадаги ушбу давлатда омон қолган болалар ва қизларнинг 7 фоиздан кўпроғи тўйиб овқат емайди.

АСТРОЛОГЛАР ЯНГИ ЙИЛ ХУСУСИДА

● ПАРИЖ. Халқаро башоратчилар ва астрологлар назарида келгуси йил қандай бўлади? Франс Пресс ахборот бошқармаси Ғарбдаги таниқли башоратчилар ва астрологларнинг сўнгги башоратларига якун ясаб қуйидагича умидбахш хулоса чиқаради: келгуси йил ҳамма учун «қулайроқ келади».

Тўғри, келаси йилда ҳам турли фалокатлар ва кулфатлар етарлича содир бўлади, деб таъкидлайди ахборот бошқармаси. Америкалик башоратчи Жейн Диксон Президент Кеннедининг ҳалок бўлишини ўн йил олдин айтиб берган ва шу туфайли кенг шуҳрат қозонган эди. Жейн Диксон янги йилда Гонконгда катта ғалаёнлар бўлишини, йил бошида Ироқда табиий офат юз беришини, май ойида зилзила бўлишини башорат қилмоқда. Француз башоратчиси Индира Югославияда шиддатли тўқнашувлар давом этишини айтмоқда.

Астрологларнинг гапларига қараганда; бизларни нима кутади? Француз Элизабет Тейсье «юлдузларнинг жойлашишига қараганда» бизда «маърифатли золимлик» шаклидаги диктатура пайдо бўлиши эҳтимоли бор демоқда. Ҳиндистонлик Суранжан Вхаттачаржи 1992 йилда бизда «катта танглик бўлмаслиги»ни айтмоқда.

Бразилиядаги «Сальвадор де баҳья» мактаби сеҳргарлари 92 йилнинг охири — 93 йилнинг бошларида японлар ёки америкаликлар СПИДга қарши дорини кашф этишини ҳамда «сайёрамизга» бошқа оламлардан келганларнинг мутлақо расмий ташрифидан сўнг марс сайёраси ишғол этилганлиги маълум бўлишини башорат қилмоқдалар. Дунёдаги амалдорларга тақдир кулиб боқади: Бушнинг саломатлиги муаммосига қарамай унинг президентликка яна сайланиши аниқ. Михаил Горбачев тўғрисида гапирганда эса, башоратларга қараганда, қаттиқ ларзаларга қарамай кўнгилсиз воқеалардан омон чиқади».

Бу башоратлар тўғри чиқармикин, омон бўлсак — кўрамиз.

«Ўзбекистон овози», ЎзТАГ, ТАСС мухбирларининг хабарлари ҳамда марказий рўзномалар ахборотлари асосида тайёрланди.

ЖУҒРОФИЙ НОМЛАР ҚАЧОН ТУЗАТИЛАДИ?

Ўзбекистон Республикаси Давлат тили ҳақидаги Қонуннинг 24-моддасида: «Ўзбекистон жумҳуриятидаги шаҳарлар, қишлоқлар, кўчалар, бекатлар, тарихий обидалар ва бошқа жуғрофий—ҳудудий ўринларнинг номлари ягона миллий шаклда берилади ва жумҳурият давлат тилида ёзилади», дейилган. «СССРдаги ва хорижий мамлакатлардаги барча жуғрофий номлар ўзбек миллий-тарихий анъаналарга ва ўзбек тилининг ўзига хос хусусиятларига асосланган ҳолда ўзбек тилида рақам этилади» — деб буюрилган.

Ўзбекистон ўзининг давлат мустақиллигини бутун дунёга эълон қилди. Қадриятларимизни юзага чиқаришга фурсат етди, демократияга, ошкораликка йўл берилди. Нега биз сусткашлик қиляпмиз?

Республикамиздаги жуғрофий номларга назар ташлайлик! Бир қатор номлар айрим шахслар томонидан бузилди, асоссиз ҳолда ўзларига маъқул кўринишда ўзгартирилди. Оҳангарон—Ангренга, Зардарё—Задарёга, Мавороуннаҳр —Маврнаҳрга, Зарафшон— Зерафшанга ва бошқалар шу тариқа ўзгарди. Натижада бу номларнинг мазмунига жиддий путур етди. «Оҳангарон» сўзи «темирчилар» деган маънони англатиб, ўзбек халқи қадимда ҳам металлургия билан шуғулланганлигидан дарак бериб туради. Зардарё, Зарафшон дарёларнинг сувини тилла (зар)га тенглаштириб, шундай ном берилган. «Р» ҳарфи тушириб қолдирилса, «а»ни «е»га алмаштирса, маъно бузилмайдими?! «Мавороуннаҳр» — икки дарё оралиғи маъносини англатса, «Маврнахр» нимани англатади?

Туямўйин, Ер жар, Қуйи Чирчиқ каби номлар азалдан бўлиб, улар ҳеч қандай асоссиз Дружба, Гагарин, Солдатское шаҳарлари деб аталди. Юқоридаги номлар ўша шаҳарларнинг жўғрофий ҳолатини акс эттириб турар эди. Бундай ўзгартиришлар қандай қонун, қандай услубга тўғри келади?

Янгидан барпо этилган шаҳар ва шаҳар типидаги посёлкалар (шаҳарчалар) ўзбек миллий-тарихий анъаналарига зид ҳолда Красногвардейск шаҳри, Суперфосфатний шаҳарчаси, Нагорная станция (Самарқанд вилоятида); Пристанский, Водник, Комсомольск на Устюрте шаҳарчалари (Қорақалпоғистонда), Димитровск, Крестьянск шаҳарчалари (Сирдарё вилоятида) деб аталган. Ленин, Ульянов, Ильич, Октябрь, Комсомол номлари ҳар бир вилоят, ҳар бир ноҳияда керагидан ҳам ортиқча.

МУШТАРИЙ МУЛОҲАЗАЛАРИ

Совет Иттифоқидаги айрим жуғрофий номларга доир мулоҳазалар... 1930 йилгача Грузия бизда Гуржистон деб аталган. Ҳозир ҳам икки шаклда учрамоқда. Бизнингча Гуржистон шакли маъқул. Чунки тарихий-жуғрофий манбаларда ҳам, унинг қўшнилари ҳам Гуржистон деб атайдилар. Ёқутистон кейинчалик Якутия деб юритилди. Ёқут халқи турк халқлари гуруҳига киради. Шунга биноан илгаригидек, Ёқутистон деб аташ ўринли бўлур эди.

Хорижий жуғрофий номлар хусусида. Қитъа Европа, Ёврупо, Оврупо номлари билан юритилмоқда. Бизнинг фикримизча, Европа шакли маъқул. Бу сўз лотинча «ереб»дан олинган бўлиб, ғарб маъносини англатади, қитъа аҳолиси ҳам Европа деб юритади, кўп вақтдан бери Европа деб келмоқдамиз.

Немислар мамлакати Германия ва Олмония шаклларида учрамоқда. Немислар ўз ватанларини Дейчланд ва Германия шаклларида юритадилар. Ўзбеклар узоқ вақтдан бери Гермон, Германия деб келмоқдалар. Кичик Осиёдаги турклар Олмания дейдилар. Шуларга эргашганлар бу номни маъқул кўрмоқдалар. Биз Германия деб аташ жуғрофий жиҳатдан асосли деб, ҳисоблаймиз.

Шунингдек, Болгария ва Булғория шакллари учрамоқда. Кўпчилик мамлакатларда Булгария шакли ишлатилади, бизнинг адабий-тарихий меросимизда Булғория деб юритилган.

Яна бир мамлакат номи Корея ва Қурия шаклларида учрамоқда. Корейслар ўз ватанини Чиосен (Субҳидам мамлакати) деб атайдилар. Илгари Корея деб юритилган экан. Шунга биноан Қурия эмас, Корея шакли маъқул. Американи Амриқо шаклида ёзиб талаффуз қилиш ҳоллари учрамоқда. Бу қитъа номи сайёҳ Америго Веспуччи номидан олинган. Қитъадагилар Америка деб атайдилар ва талаффуз қиладилар. Шундай экан, Америка деб аташни давом эттираверайлик.

Жуғрофий номларни тўғри ва асосли атаб ёзишимиз миллий маданиятимиз тараққиёти белгиларидан биридир. Буни унутмаслигимиз керак.

М. НАБИХОНОВ,
Низомий номидаги Тошкент Олий билимгоҳи жуғрофия кафедрасининг доценти, педагогика фанлари номзоди.

НОРАСИДАЛАР ТИЛ ЎРГАНМОҚДА

Ўзбек тилига давлат мақоми берилганига икки йил бўлди. Бу даврда корхоналар, муассасаларда ўзбек тилини ўргатиш ва ўқитишга киришилди.

Икки йил ичида бажарилган ишларнинг натижаси унчалик кўзга кўринмаётир. Кўпгина жойларда ўзбек тилида иш юритишга панжа орасидан қаралмоқда. Вазирликлар, йирик бошқармалар, бирлашмаларда етакчи мутахассислик лавозимларида ишлаётган муҳандислар ёки раҳбар ходимлар бирорта ҳужжатни ўзбек тилида саводли ёзишнинг уддасидан чиқолмаётирлар. Она тилини эгаллаш учун уларнинг ҳали кўп «терлаши»га тўғри келадиганга ўхшайди.

Тил ўргатишнинг энг қулай усулларидан бири болани ёшлигидан бошлаб мунтазам ўқитиш ва ўргатишдир. Бу борада болалар боғчаларида қай йўсинда иш олиб борилмоқда? Тошкент шаҳар ижроия комитети халқ таълими бош бошқармасида қуйидагиларни маълум қилишди:

— Тошкент шаҳрида маҳаллий кенгашлар ва корхоналарга қарашли 681 та болалар боғчалари бўлиб, уларда 167 минг 921 фарзанд тарбияланмоқда. Бош бошқарма норасидаларга ўзбек тилини ўргатишни ўзбек миллатидаги болалар кўпроқ жамланган тарбия масканларида яхши йўлга қўйишга эришмоқда. Бундан ташқари рус тилида сўзлашувчи миллат болаларига ўзбек тилини ўргатиш учун ҳам эътибор берилмоқда.

Собир Раҳимов районидаги 478, Куйбишев районидаги 426, Ленин районидаги 89, Ҳамза районидаги 557, Киров районидаги 202-болалар боғчаларида турли миллат фарзандларига ўзбек тилини ўргатиш анча дуруст йўлга қўйилган. Чунончи мактабгача тарбия муассасалар ходимларининг семинарида Фрунзе районидаги 300-болалар боғчасининг тарбияланувчилари ўзбек тилида гапирдилар, дастлабки сўзларни айтиб бердилар, шеърий мисраларни ифодали ўқидилар.

А. ПУЛАТОВ.

РАССОМ РАҲИМ АҲМЕДОВ—70 ЁШДА

НАФОСАТ КУЙЧИСИ

Ўзбек миллий бадиий маданияти, хусусан, тасвирий санъатининг ривожланишига, бугунги равнақига катта ҳисса қўшган ижодкорлардан бири Иттифоқ халқ рассоми, мамлакат Бадиий Академиясининг мухбир аъзоси, Ҳамза номидаги Давлат мукофотининг лауреати Раҳим Аҳмедовдир. Шу кунларда кенг жамоатчилик, жумҳуриятимиз маданияти аҳли унинг 70 ёшга тўлишини нишонламоқда.

Раҳим Аҳмедовнинг ўзбек тасвирий санъатида ўзига хос, бемалол айтиш мумкинки, бетакрор овози, услуби, ўрни бор. Унинг мўйқаламида бадиий сайқал топган ҳар бир портрет асарига нигоҳ ташласангиз, сиз уларда оддий, камтар, меҳрибон, бунёдкор, меҳнаткаш инсоннинг марокли образи бутун қирралари билан очиб берилганини кўрасиз. Бўёқлар жилвасида гўё лирик ҳикояларни ўқийсиз... Рассом оддий кишиларнинг маънавий пок қиёфалари, ички бой руҳий оламлари, орзу-умидлари, интилишларини бўёқли жилолаларда мукаммал акс эттирганлиги, портрет-картина, тематик полотнолар яратишда янгича изланишлар қилаётганлиги туфайли ҳам санъат мухлислари қалбига йўл топгандир.

Рассом рангтасвирни бутун борлиғи билан севади, халқ даҳоси яратган, мумтоз ижодий анъаналарга айланиб қолган тажрибаларга ҳурмат билан ижодий ёндошади. Уларни ҳозирги замон тасвирий санъати эришган ижобий ютуқларга омухта қилишга интилади. Қолаверса, моҳир рассом учун устозларнинг беназир истеъдод билан яратилган асарлари, уларнинг мактаблари мунтазам ўрганиб бориладиган ўзига хос дорилфунундир.

Раҳим Аҳмедов тасвирий санъат оламига даб-дурустдан кириб келгани йўқ. У Ленинград (ҳозирги Санкт-Петербург) шаҳридаги И. Репин номли меъморчилик, ҳайкалтарошлик ва мусаввирлик Бадиий Академиясида машҳур профессор Орешников раҳбарлигида таълим олди. Илк ижод намуналарини ана шу талабчан устоз назарига ҳавола қилиб, маслаҳатларини эшитди. Айни вақтда, ўқиш даврида Россиянинг машҳур мусаввирлари тажрибаларини ўргандн, изланишларини кузатди. Шунинг учун бўлса керак, ўқишдан кейинги дастлабки изланишларидаёқ фаол мусаввир, кескин характерли ижодкор, руҳан кучли шахслар образини яратувчи рассом сифатида танила бошланди.

Раҳим Аҳмедов ўзининг «Она ўйлари», айниқса, «Тонг. Оналик» композицион картинаси билан республикамизнинг рангтасвир санъатига янгича йўналиш — юксак лирика ва беғубор улуғворлик олиб кирди, кундалик турмуш ташвишлари ва унинг икир-чикирларидан ҳоли бўлган маиший жанрга софлик ва мусаффолик улашди. Она табиат латофатини ҳассослик билан куйлади.

Ижодкор «Она ўйлари» асарида ҳаётни, замондошларимизни синчиклаб кузатиш, ўрганишдан ташқари замон руҳи ва замондошларнинг маънавий оламини, ички дунёсини теран ҳис этган. Портретда қаҳрамоннинг қиёфаси ва кечинмалари муҳит билан бир бутунликда ёритилиши образнинг ифодавийлигини яна ҳам чуқурлаштирган. Асар она тўғрисидаги тасаввуримизни яна ҳам бойитади.

Раҳим ака кейинчалик ишлаган «Тонг. Оналик», «Қўшиқ», «Баҳор» ва бошқа картиналарида ҳаётдан ўзгача маъно, мантиқ излайди. Замондошларимизнинг сиймосидан поэтик ҳаяжон, фалсафий ифода, кўтаринки кайфият, руҳий баландликни илғаб олишга интилади, диёримиз соҳибжамолларининг умумлашган образини яратишни мақсад қилиб қўяди. Ана шу эзгу орзу унинг «Тонг. Оналик» тематик картинасида бутун борлиғи билан, ҳеч иккиланмай айтиш мумкинки, бекаму-кўст, ниҳоятда мукаммал рўёбга чиққан. Моҳир мусаввирнинг бу хилдаги асарлари миллий тасвирий санъатимизда янгича йўналишларга сабаб бўлди, ёшлар учун эса, ўзига хос ўрганиш, илҳомланиш мактаби сифатида эътибор қозонди.

— Мен курсдошим ва санъатдошим ўзбек Раҳим Аҳмедовнинг ижодини Бутуниттифоқ ва республика кўргазмалари орқали мунтазам кўзатиб келаман, — дейди жаҳонга машҳур рассом, мамлакат Бадиий академиясининг ҳақиқий аъзоси Тойир Салахов. — Қадрдон дўстимнинг бетакрор Ўзбекистоннинг оддий меҳнаткашлари образига бағишланган портретларини жуда-жуда ёқтираман. Уларда қуёшга мўл ўлканинг меҳри дарё, қалби дунё хотин-қизлари, умуман оқибатли фарзандлари, уларнинг орзу-умидлари, кечинмалари ўзининг мароқли ифодасини топмоқда. Бундай асарларни фақат Раҳим Аҳмедовгина, унинг мўйқалами билангина яратиш мумкин! Мен, айниқса, дўстимнинг Москвадаги Третьяков Давлат галереясидан ўрин олган «Қорақалпоқ аёли» портретини алоҳида муҳаббат билан севаман, қадрлайман. Ҳар сафар томоша қилганимда ундан янгича мазмун топаман!

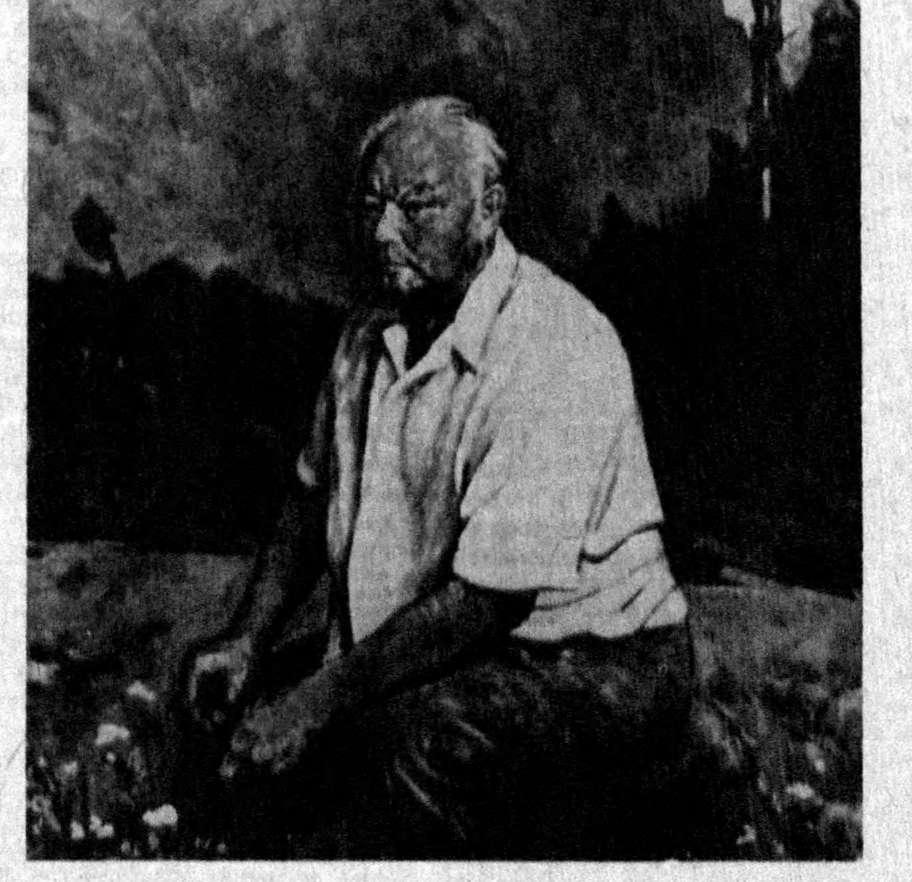

Суратда: Раҳим Аҳмедов ишлаган Урол Тансиқбоев портрети.

Моҳир рассом муваффақияти сирларидан бири шундаки, у жумҳуриятимизни яхши билади, олис шаҳар ва қишлоқларимизни эринмай кезиб чиққан. Сафари давомида қаерда бўлмасин, ўша ерда истиқомат қилаётган кишиларнинг урф-одати, расм-русумлари, кийинишлари, турмуш тарзи ва руҳиятларини, ўзига хос, бетакрор янгиликларни синчковлик билан ўрганиб, уларнинг миллий анъаналарига суянган ҳолда характерли хусусият ва жиҳатларини юзага чиқаришга, ранг-тасвирда акс эттиришга интилади. Бу ўринда рассомнинг «Сурхондарёлик аёл», «Қорақалпоқ аёли», «Каштачи» ва бошқа портретларини алоҳида таъкидлаб ўтсак арзийди. Мазкур асарлар билан танишар экансиз, кўз олдингизда Ўзбекистоннинг типологик-этимологик қиёфаси — кўриниши намоён бўлади. Чунки, санъаткор асарларида ҳар бир вилоят, ҳар бир районнинг, ҳатто қишлоқнинг ўзига хос миллий турмуш тарзи ва этнографик хусусиятидан келиб чиқиб, қаҳрамонларининг қайтарилмас руҳий оламини очиб беришга ҳаракат қилади.

Юқорида биз ўзбек тасвирий санъатининг ривожида Раҳим Аҳмедовнинг хизмати катта, дедик. Унинг бу борадаги ҳиссаси республика Рассомлар уюшмасига раҳбарлик қилган йилларида янада самарали бўлди. У уюшмага ўн олти йил раҳбарлик қилди. Ана шу даврда унинг ташкилотчилик қобилияти яққол кўзга ташланди ва эътироф этилди. Маданият аҳиллари моҳир рассомни фаол жамоатчи сифатида ҳурмат қиладилар.

Раҳим ака шогирдпарвар ижодкор. Унинг бевосита раҳбарлигида, кўмагида тасвирий санъат оламига кириб келган жуда кўп иқтидорли ёш талантлар бугунги кунда Ўзбекистон рассомлик санъатининг даражасини, обрў-эътиборини кўрсатувчи ижодкорлар сифатида танилганлар. Тошкент театр ва рассомлик санъати институтидан учирма қилинган истеъдодлар орасида профессор Раҳим Аҳмедовдан таълим олган ёшлар кўп. Масалан, Б. Бобоев, Г. Чернухин, В. Бурмакин, И. Турсунназаров, Ю. Зорькин, Л. Салимжонова, А. Бакиров, Р. Шодиев сингари кўплаб таниқли рассомлар Раҳим ака устахонасидан чиққанлиги билан фахрланадилар.

Устоз рассом айни кунларда ҳам қизғин ижодий иш билан машғул бўлиш, шогирдларига устозлик қилиш билан бирга Иттифоқ бадиий академиясининг республикамиздаги филиалини бошқариб келмоқда. Ишончимиз комилки, Раҳим Аҳмедов инсонлар руҳиятини, улар ички дунёсининг мураккаб қатламларини ўзлаштириш ва тадқиқ этиш, кишиларга эстетик завқ бағишлаш, одамларда гўзалликка муҳаббат уйғотишдек хайрли ҳимматда янги ютуқларга эришади. Атоқли рассомга, маданиятимизнинг жонкуяр арбобига кучқувват, мустаҳкам соғлиқ тилаймиз.

Абдували ЭГАМБЕРДИЕВ,
санъатшунослик номзоди.

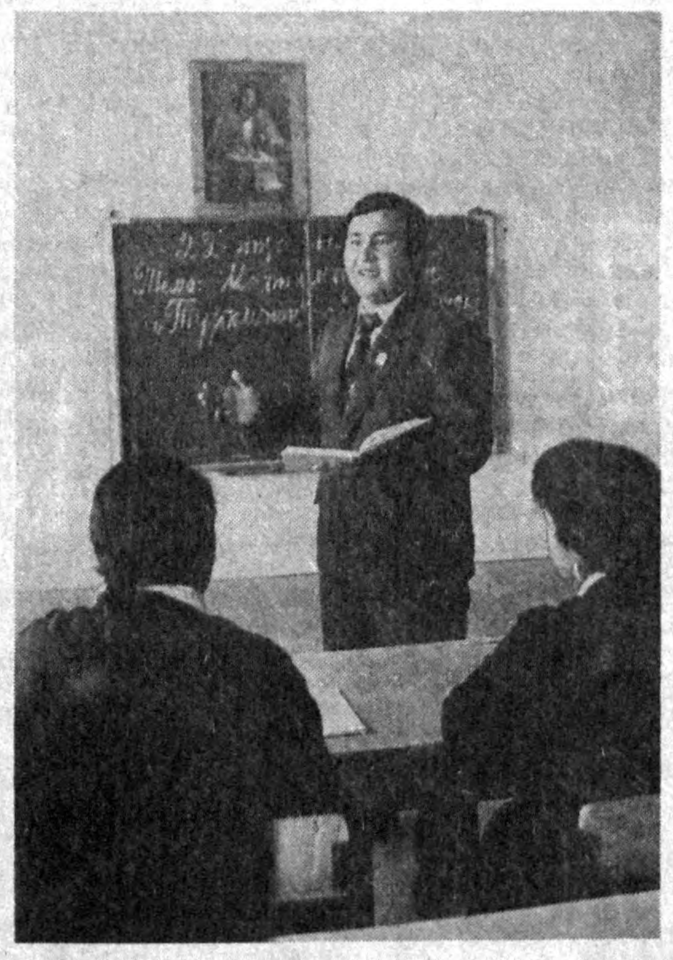

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ. Баҳористон район халқ таълими ходимлари аҳоли талаб ва истакларини инобатга олиб, ёш авлоднинг она тилида таълим олишига шарт-шароитлар яратаётир. «Чандир» қишлоғида қарийб 9 минг нафардан ортиқ туркманлар истиқомат қилади. Шу йилдан бошлаб чандирлик ёшлар 7-ўрта мактабда туркман тилида таҳсил ола бошладилар.

СУРАТЛАРДА: 1. Туркман тилига ихтисослашган янги мактаб. 2. Туркман тили ва адабиёти муаллими Гелдиёр Қиличев машғулот пайтида.

Ш. ШАРИПОВ олган сурат.

АДОЛАТ БОРМИ?!

18/67812-89 рақамли жиноят ишига нега Москвада нуқта қўйилди?

ЖОН ШИРИНМИ ЁКИ МАНСАБ?

«СССР Президенти ўрток М. С. Горбачевга

Т. Х. Гдляннинг тергов гуруҳи йўл қўйган қонунчилик бузилишини тергов қилиш тўғрисида ахборот

ССР Иттифоқи Прокуратураси томонидан СССР Бош прокурори ҳузуридаги алоҳида муҳим ишлар бўйича собиқ терговчи Т. Х. Гдлян бошчилигидаги тергов гуруҳи йўл қўйган қонунчилик бузилиши тўғрисидаги иш тергови давом эттирилмоқда.

1990 йил апрелида СССР Олий Кенгашида СССР Бош прокурорининг СССР халқ депутати Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановни жиноий жавобгарликка тортишга розилик бериш тўғрисидаги тақдимномаси муҳокама қилингандан кейин иш бўйича қўшимча катта ҳажмдаги тергов ишлари бажарилди. Т. Х. Гдлян ва Н. В. Иванов хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги, ҳокимият ваколатини ошириб юбориши оғир оқибатларга олиб келгани, фуқароларни кўргазма бериш ва туҳмат қилишга мажбурлаш жиноятларида айблаш учун етарли далил-исботлар тўпланди.

Шунингдек, тергов гуруҳининг бошқа аъзолари томонидан ҳам қонунчилик қўпол бузилганлиги аниқланди.

Гагра шаҳрининг собиқ прокурори К. А. Прицхалавага гувоҳни сўроқ қилиш пайтида кўргазма беришга мажбурлагани ва ваколатини оширганлик тўғрисида айбнома тақдим этилди. Унга доир жиноят иши 1990 йил 3 декабрда СССР Олий судига юборилди. Собиқ терговчилар Абдураҳимов, Картошян, Айвазовларга ССР Иттифоқи Прокуратураси тергов қисмининг собиқ бошлиғи Г. П. Каракозов, Тошкент вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари А. Д. Титаренкога айбномалар тақдим этилди. Номлари тилга олинган шахслар ва терговчилар Мавлонов, Иброҳимовни суд жавобгарлигига тортиш масаласи ҳал қилинмоқда. Йўл қўйилган қонун бузишлар ва тергов материалларини сохталаштирганликлари муносабати билан ССР Иттифоқи Прокуратураси тергов қисмининг катта терговчилари Р. Н. Вафин, Л. П. Пантелеева прокуратура органларидан бўшатилди.

Тергов гуруҳининг ҳаракатларидан асоссиз жабрланган фуқаронинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини тиклаш юзасидан жиддий ишлар қилинди. Жиноят состави ёки аломатлари йўқлиги сабабли жиноий таъқибни тўхтатиш тўғрисида 90 дан ортиқ қарор чиқарилди.

Муайян шахсларни илгариги ишига ва партия аъзолигига тиклаш, моддий зарарларини қоплаш юзасидан чоралар кўрилди.

Судловга маълум таъсир ўтказган қонунчилик бузилишлари аниқланиши муносабати билан СССР Бош прокурорининг ўринбосари олдин судланиб 12 йилга қамалган Иззатовга нисбатан чиқарилган ҳукмга тергов материаллари бўйича назорат тартибида протест келтирди. ЎзССР Олий суди ҳукмни бекор қилди.

Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановнинг СССР Президенти бошқа мансабдор шахсларга нисбатан туҳмат ва ҳақоратлар қилганликлари фактлари текширилди.

Ҳозирги пайтда бир қатор терговчилар, жумладан Т. Х. Гдляннинг ғаразли жиноятларга алоқадорлиги тўғрисида гувоҳликлар тергов йўли билан текширилмоқда. Далилий ашёлар тафтиш қилинганда Т. Г. Гдлян гуруҳи томонидан олиб қўйилган кўпминглаб сўм пул етишмаслиги аниқланди. Бундан ташқари, фуқаролардан ҳужжатлар расмийлаштирилмай ёки баённомаларда пул суммаси ва олинган нарсалар камайтириб кўрсатилгани, пул ҳамда қимматбаҳо буюмлар тортиб олинганлиги ҳақида аризалар тушди. Олинган йирик пуллар ва қиммати/ортиқ заём облигацияларни майдаларига алмаштириб қўйилганлиги фактлари текшириб кўрилмоқда.

Ушбу ишнинг тергови бир қатор объектив сабаблар, шунингдек Т. Х. Гдлян ва Н. В. Иванов СССР Олий Кенгашининг шу йил 18 апрелдаги қарорини менсимаётганлиги оқибатида мураккаблашиб кетди. Кўп марта қонуний юборилган чақириқлар, телеграммалар, буюртма хатларга қарамай ҳар иккаласи прокуратурага сўроқ бериш учун келишдан бош тортишди. Буни улар матбуотдаги чиқишларида тасдиқладилар.

Терговнинг аҳволи прокуратура ҳайъатида ва СССР Бош прокурори ҳузуридаги кенгашларда кўп марта муҳокама қилинди.

Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановни жиноий жавобгарликка тортиш учун СССР Олий Кенгашига яна қайта мурожаат этиш масаласи кўриб чиқилмоқда.

СССР Бош прокурори
Н. С. Трубин.
12.07.91».

Кўрдингизки, бу ҳужжатда иш ҳолати ҳолис баён қилинган. Орадан қирқ саккиз кун ўтгач, Бош прокурор дўппини тескари кийди. Оқни қора, қорани оқ дейишга ўтди.

— Ҳуқуқий давлат барпо қилиш, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётда қонун устиворлигига эришиш шиорлари қаёқда қолди?

— Ҳуқуқий давлат қуриш албатта тез фурсатда битадиган иш эмас. Бу йўлда қадам-бақадам силжиш бўлса ҳам майли. Қонун барча учун — оддий фуқародан тортиб президентга қадар баробар жамиятдагина ҳақиқий демократия яратилади. Мазкур ишнинг Ўзбекистон юристларини қийнаётган бир жиҳати борки, у ҳам бўлса Н. С. Трубин томонидан 1991 йил 30 август қарорида қонунни қўллашда айирмачилик қилинганидир. Терговнинг устида туриб раҳбарлик қилганлар оқланган-ну, ижрочи сифатида гуруҳ аъзоларига нисбатан жиноий таъқиб тўхтатилмаётир. Шу онда беихтиёр «балиқ бошидан...» деган мақол эсга келади. Республика прокурори Б. Мустафоев маслаҳатлашиб И. С. Трубиннинг 1991 йил 30 август қароридан кейин, халқ депутатларининг мактуби тарқатилгач, Бош прокурорга расмий хат ёздик.

«СССР Бош прокурори, Ҳақиқий Давлат адлия маслаҳатчиси Н. С. Трубинга

Ўзбекистондан сайланган СССР халқ депутатлари гуруҳининг СССР халқ депутатлари Съезди номига мактубида СССР Бош прокурори ҳузуридаги алоҳида муҳим ишлар бўйича собиқ терговчилар Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановга алоқадор жиноят иши уларнинг ҳаракатларида жиноят состави йўқлиги сабабли бекор қилинганлигига қарши норозилик изҳор этилган.

Сиз томонингиздан Г. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановга алоқадор жиноят ишини бекор қилиш тўғрисида қабул қилинган қарор Ўзбекстон меҳнаткашларининг хафсаласини пир қилди ва тушунмовчилик келтириб чиқарди. Сиз ўзингиз ҳали яқинда қилган оммавий ва ёзма баёнотларингизда Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановни ҳокимият ваколатларини ошириб юбориш, хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш, терговда қонунсиз усулларни қўллаганлик учун жиноий жавобгарликка тортишга етарли далил-исботлар тўпланганлигини маълум қилган эдингиз. Сизнинг бу қилган баёнотларингиз адолат тантана қилиши, айбдорлар қилмишига яраша жазо олиши, ўзбек халқидан Т. Х. Гдляннинг маълум оммавий чиқишлари муносабати билан пайдо бўлган асоссиз шубҳалар олиб ташланади, деган умидлар билан кутиб олинган эди.

СССР Прокуратураси тергов гуруҳининг раҳбарлари Т. Х. Гдлян ва Н. В. Ивановга доир жиноят ишини бекор қилиш тўғрисидаги қарор яна шуниси билан тушунарсиз ва ноизчилки, тергов гуруҳининг бошқа аъзолари — буйруқни бажарган оддий ижрочиларга нисбатан тергов ҳозирги кунгача давом эттирилмоқда, улардан айримлари жиноий жавобгарликка тортилдилар, прокуратура органларидан ҳайдалдилар — улар орасида Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари ҳам бор. Мазкур қарорингизни адолатли деб тан олиш амри маҳол.

СССР Прокуратураси тергов гуруҳининг собиқ раҳбарлари Т. Х. Гдлян ва Н. В. Иванов бир қатор йирик порахўрлар ва талончиларни фош қилишда яхши мақсадларни кўзлаб ҳаракат қилганликларини тушунамиз, лекин, улар қўллаган ва қўл остидаги ходимларни қўллашга мажбур қилган усуллар жиноятконадир ва гуруҳ раҳбарлари қонун бўйича жазоланишга мустаҳиқдир.

Шу муносабат билан Сиздан мазкур жиноят ишини тўхтатиш тўғрисидаги қарорни бекор қилиш ва В. И. Илюхин гуруҳига жиноят иши терговини тўла ҳажмда ҳеч монеликсиз ва холисона охиригача етказиш имконияти берилишини ёки жиноят ишининг барча материалларини бундан буён тергов қилиш учун Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасига юборишни сўрайман, чунки жиноятлар суверен республиканинг ҳудудида содир этилган.

Ўзбекистон Республикаси прокурори, 3-даража Давлат адлия маслаҳатчиси Б. М. МУСТАФОЕВ. 13.09.91».

Ушбу хатга олинган жавоб Иттифоқ Бош прокурори ҳозирги давр реаллигини — Ўзбекистон Республикаси мустақил суверен давлатга айланганлигини тан олгиси келмаётганлигини, бундан буён бизнинг ҳудудимизда республика қонунлари устивор туришини пайқамаётганлигини билдиради. Н. С. Трубин 21 октябрда имзолаб Б. М. Мустафоев номига юборган хатида «Терговнинг барча материалларини Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасига юбориш тўғрисидаги сўров амалдаги қонунчиликка асосланмаган» деб ёзишда қайси қонунчиликка суянди экан? Гдлян ва Иванов томонидан йўл қўйилган жиноятларни мансаб хатоликлари деб баҳолаши адолат истаган минглаб жабрдийдаларнинг илтимосига қўл силтагани эмасми?

Москвадагилар қонунчилик масаласида не десалар ҳам Ўзбекистон Республикасида Иттифоқ қонунлари эмас, мустақил республикамиз давлат қонунлари устун туради. Бинобарин суриштирув, тергов, судлов бизнинг қонунларимиз асосида олиб борилиши шарт. Шу пайтгача Ўзбекистон фуқароларини қамоққа олиб катта пойтахт ҳибсхоналарига олиб кетдилар. Москвада, бошқа республикаларда суд қилдилар. Яқинда Ислом Каримов аралашуви билан поплик фуқаро А. Одилов ишини Тошкентда кўриш масаласи ҳал қилинди.

— Гдлян ва Ивановга доир жиноят ишининг келгуси тақдири қандай бўлади?

— Гап битта. 18/67812-89 рақамли жиноят ишини қайта қўзғотиб, терговни давом эттириш имконини яратишлари зарур. Мабодо Москвада бунга имкон берилмаса, уни Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси ихтиёрига олиш, масаланинг ҳуқуқий ва мантиқий якунини чиқариш, айбдорлар қонунларимиз бўйича жавоб беришларига эришиш лозим. Ишга сўнгги нуқтани Ўзбекистон Республикаси суди қўйиши керак. Қатъий фикрлари шу. Бошқа ҳар қандай ишлар каби бу иш ҳам жаҳон маданий давлатларида қабул қилинган адолат тузукларига мувофиқ ҳал этилиши зарур.

Суҳбатни «Ўзбекистон овози» махсус мухбири А. АБДУБАННОПОВ олиб борди.

(Давоми. Боши газетамизнинг 243- 244-сонларида).

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН САВДО УЙИ
МАМЛАКАТИМИЗНИНГ БАРЧА РЕСПУБЛИКАЛАРИ ВА КЎПГИНА ЧЕТ ЭЛ ДАВЛАТЛАРИДАН ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ, ТУРЛИ МОЛЛАР, ХОМ-АШЁЛАР ТАКЛИФ ЭТАДИ

Ўзбекистон Савдо уйи бўлимларининг мутахассислари қуйидаги йўналишлар бўйича Сизларни қизиқтирган ҳар қандай молларни шошилинч қидириб топиш ишларини амалга оширади ва уларни Сизларга етказиб беради:

бўлим	қидирув йўналишлари	телефон
1.	Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, пахта, ҳисоблаш ва нусха кўпайтириш техникаси	34-96-29
2.	Халқ истеъмол моллари,тиббиёт моллари	34-64-90
3.	Ёғоч, қоғоз, ёғочни қайта ишлаш буюмлари	32-22-07
4.	Қурилиш материаллари ва конструкциялари	34-96-29
5.	Озиқ-овқат моллари	34-95-68
6.	Металл и металл конструкциялари, станоклар ва ускуналар	34-95-68
7.	Транспорт, машина ва механизмлар	32-22-07
8.	Кимё маҳсулотлари, ёқилғи, ёнилғи - мойлаш материаллари	34-95-69
	Лицензия бериш хизмати	34-96-10
	Ташқи иқтисодий алоқалар бўлинмаси	34-96-07

- "Тошкент" савдо биржаси ва бошқа биржаларда брокерлик хизмати кўрсатишни таклиф этамиз.
- Режа асосида зарур хом-ашё ва комплектлаш молларини энг арзон нархларда етказиб бериш билан боғлиқ масалаларни ҳал этамиз.
- Сизларни қизиқтирган маҳсулотларнинг ишлаб чиқарилиши, исталган турдаги қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлиги истиқболлари ҳақидаги мукаммал ахборотларни етказиб берамиз.
- Ишлаб чиқарилган маҳсулотларни ўз савдо тармоқларимиз орқали сотишга кўмак берамиз.
- Савдо-сотиқ билан боғлиқ ишларни транспорт билан таъминлаш вазифасини ўз зиммамизга оламиз.
- Исталган йўналиш бўйича қўшма корхоналар барпо этиш учун шериклар излаб топамиз.

Ўзбекистон савдо уйининг ривожланган компьютер ва коммуникация тармоғи бизга сизлардан тушган буюртмаларни бир зумда бажариб бериш имконини беради!

Ўзбекистон Савдо уйидаги ижодий муҳит ва ходимларнинг юксак маҳорати - Сизларнинг ҳар қандай муаммоларингизни ҳал этишга хизмат қилади!

Тўғридан-тўғри бизнинг қуйидаги манзилгоҳимизга мурожаат қилинг:
700000 Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 24 уй.

Шошилинч алоқа:
боғланиш телефонлари: 34-85-52; 34-85-09;
факслар : 34-95-88; 34-95-92;
телекс : 116108 PTB, SU.

"ЭРА" реклама агентлиги.

ТОШКЕНТ СИЁСАТШУНОСЛИК ВА БОШҚАРУВ ИЛМГОҲИ
ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР МУТАХАССИСЛИГИ БЎЙИЧА
ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ЎРТА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН ШАХСЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМЛАРИГА ЎРТА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАНЛАРДАН ҚУЙИДАГИ ШАХСЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

— корхоналар, ташкилотлар ва муассасалардан йўлланмаси бўлган, амалий меҳнат стажи 2 йилдан кам бўлмаган халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилаётган ишчилар ва колхозчилар, шунингдек запасга жўнатилган ҳарбий хизматчилар;

— мутахассисларни мақсадли тайёрлаш учун шартномалар асосида корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликлар томонидан ўқишга юборилган ишчилар, колхозчилар ҳамда бошқа ходимлар, меҳнат стажидан қатъий назар.

Тайёрлов бўлимларига қабул қилиш белгиланган режага кўра конкурс танлов асосида ўтказилади. Одатда, суҳбатдан муваффақиятли ўтганлар танловдан ўтади.

Тайёрлов бўлимларига суҳбатсиз кириш учун конкурсли танловга шу йилнинг кириш имтиҳонларини мазкур олий ўқув юртида муваффақиятли топширган, лекин конкурсдан ўта олмаган абитуриентлар киритилади. Мазкур абитуриентлар меҳнат стажидан қатъий назар корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликлар томонидан шартномалар асосида мутахассисларни мақсадли тайёрлов бўйича юборилган бўлиши керак.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар олий ўқув юрти ректори номига ариза, шартнома рақами тузилган куни кўрсатилган тайёрлов бўлимига ёзилган йўлланма. Ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асл нусхада); меҳнат дафтарчаси нусхаси, 3х4 см. ҳажмида 6 та фотосурат, 086/У шаклдаги саломатлик ҳақида тиббий маълумотнома топширадилар.

Паспорт ҳамда ҳарбий хизматга муносабати тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Кирувчилар билан математика ва чет тилидан суҳбат ўтказилади.

Аризалар 25 декабргача қабул қилинади, суҳбат 25-28 декабрь кунлари ўтказилади.

Ўқиш 1992 йил 1 январдан бошланади.

Тайёрлов бўлимининг битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширганлар битириш имтиҳонлари натижалари асосида илмгоҳнинг умумий конкурсида қатнашадилар. Конкурсдан ўтганлар илмгоҳнинг 1 курсига қабул қилинадилар.

Дарслар фақат ўзбек тилида.

Ҳужжатлар бошқарув куллиётининг 50-хонасида қабул қилинади.

Манзилгоҳимиз: Тошкент, Луначарский кўчаси, 54 (партия мактаби). Телефонлар: 67-93-08, 67-06-41, 67-83-19.

ЎЗ УЙИМ — ЎЛАН ТЎШАГИМ...

Хусусий мулк ҳуқуқида фуқароларга қарашли бўлган уйларни кўнгилли суғурта қилдириш шартномаси бу қалъани яна мустаҳкамлаш гаровидир!

Хусусий мулк бўлиб ўтган уй ўзининг барча ички-ташқи жиҳозлари, пардозлаш анжомлари ва асбоб-ускуналари билан бирга суғурта иншооти ҳисобланади.

Шартнома уй ашёларининг табиий офат, бахтсиз тасодиф, ҳалокатли ҳодисалар, шунингдек, ўзга шахсларнинг қонунга хилоф хатти-ҳаракатлари натижасида нобуд бўлиши ёки шикастланиши ҳолларида суғурта қилдириш тўғрисида тузилади.

Суғурта пули — уйнинг ҳақиқий қиймати атрофида бироқ 3000 сўмдан кам бўлмаслиги лозим.

Суғурта бадали — суғурта пулининг 0,2 фоизи миқдорида бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ СУҒУРТА БОШҚАРУВИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ «САРБОН» ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ ДОРИЛФУНУНИ

рўзноманинг 28 ноябрь сонида эълон қилинган танловга қўшимча равишда «Ишлаб чиқариш воситалари тижорати ва маркетинги» кафедраси профессори

бўш лавозимига

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танлов муддати — 29 декабргача.

Манзилимиз: 700063. Тошкент шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 49-уй.

Уруш ва меҳнат фахрийлари Республика, Тошкент шаҳар Кенгашлари ва Совет уруш фахрийлари қўмитасининг Тошкент шўъбаси Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Уруш ва меҳнат фахрийлари Республика Кенгаши аъзоси С. Абдуллаевга рафиқаси

Рихсиниса АБДУЛЛАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент молия олий билимгоҳи жамоаси олий билимгоҳ режа ва молиялаштириш бўлимининг бошлиғи М. Саидовга онаси

Маҳмуда ЮСУФ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари) Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб,) М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

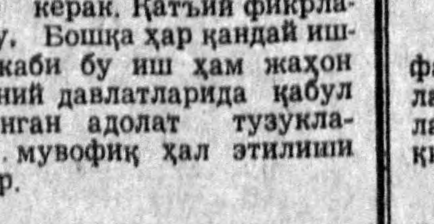

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-34-69, 33-38-95, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-36, 32-55-16; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; аҳлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

ЎЗМУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«Ўзбекистон овози» («Голос Узбекистана») — общественно-политическая газета Народно демократической партии Узбекистана.

Йилига 256 марта чиқади.

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 6481

№ 245.

Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди—22.30 Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.